Societăţii

Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRASOVU, piaţa mare, Târgului Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu.
Birourile de anunciuri:
Brasovu, piaţa mare, Târgului Inului Nr. 30.
Inserate mai primescu în Viena: R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Haas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulu inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o coléna 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĂRŬ DE DUMINECĂ 9)

„Gazeta" ese în fiă-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria. Pe un anŭ 12 fl., pe sése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate: Pe unŭ anŭ 40 franci, pe sése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 franci. Se prenumără la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ: a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe sése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 46.—Anulŭ LVII. Braşovŭ, Duminecă, 27 Februarie (11 Martie) 1894.

Atotputernicia statului.

Dela 1867, de când au ajunsŭ Ungurii la cârmă şi s'a înfiinţatŭ unŭ ministeriu ungurescŭ, n'auḑimŭ vorbindu-se decâtŭ de „idea de statŭ", de „limbă a statului", de „interese ale statului", de „drepturile statului". de „unitatea statului" ş. a., ér de vr'unŭ anŭ de ḑile şi mai bine ni-se asurḑescŭ urechile de multele schimbărĭ şi nouĕle orênduelĭ, ce se pretindŭ necurmatŭ în numele „statului maghiarŭ".

In nisuinţa lorŭ de a face pe statŭ stăpânŭ peste tóte, ocârmuitorii ungurĭ voiescŭ acuma, ca şi matriculele botezaţilorŭ, căsĕtoriţilorŭ şi morţilorŭ sĕ fiă purtate de aicĭ încolo de deregĕtorii statului, ér căsĕtoriile sĕ fiă încheiate totŭ numai înaintea acestorŭ deregătorĭ.

„Dela nascere până la mormêntŭ", ḑicŭ ei, „cetăţénulŭ sĕ fiă silitŭ a simţi şi a recunósce puterea statului". Cu alte cuvinte sĕ nu pótă face nicĭ unŭ pasŭ însemnatŭ în viaţa sa fără ca sĕ aibă la spate unŭ deregĕtorŭ ungurŭ de statŭ.

Acésta este atotputernicia statului, pentru care lucréză şi stăruescŭ aḑĭ Ungurii dela putere. Idea de statŭ, ce-o mărturisescŭ ei ḑice: statulŭ este alŭ nostru, alŭ Maghiarilorŭ, de unde vine, că nu numai limba statului, dér totŭ ce se mişcă, vieţuesce şi se desvóltă în statŭ, până şi aerulŭ sĕ fiă maghiarŭ; prin urmare, când acestŭ statŭ va fi atotputernicŭ, vomŭ fi şi noi Maghiarii, carĭ îlŭ stăpânimŭ, atotputernicĭ.

De aicĭ se póte înţelege tótă purtarea contrarilorŭ noştri faţă cu noi. Când ne provocămŭ la dreptulŭ limbei nóstre, ei ne vinŭ cu dreptulŭ limbei statului, când e vorba de alte drepturĭ naţionale ale nóstre, ce le apĕrămŭ séu le pretindemŭ, când ne plângemŭ de nesfêrşitele călcărĭ de lege, asupririĭ şi nedreptăţirĭ în paguba desvoltării nóstre naţionale, ei ne vinŭ cu idea lorŭ de statŭ şi cu pretinsele interese ale „statului unitarŭ", carĭ nu recunoscŭ decâtŭ „drepturĭ ale naţiunei maghiare".

Şi aşa merge în tóte şi pretutindenĭ. Nu e ḑi în care sĕ nu ni-se ia séu sĕ nu ni-se denege ceva, în care sĕ nu fimŭ urmăriţĭ şi loviţĭ în numele „ideei de statŭ", pe care o tălmăcescŭ, o sucescŭ şi o rĕsucescŭ e: după placŭ.

In nisuinţele lorŭ de a mărĭ şi lăţĭ puterea statului, ocârmuitorii ungurĭ au ajunsŭ aşa de departe, încâtŭ chiar şi o mare parte dintre Maghiarĭ s'au pusŭ pe gândurĭ şi se întrébă cu îngrijire; că óre nu cumva acésta atotputerniciă a statului va sugruma cu timpulŭ şi libertatea lorŭ?

In vorbirile acelorŭ deputaţĭ opoziţionalĭ maghiarĭ, carĭ suntŭ în contra căsĕtoriei civile obligătóre, s'au datŭ pe faţă, mai multŭ orĭ mai puţinŭ, şi temerĭ de feliulŭ acesta. Nicĭ unulŭ însĕ n'a combătutŭ atotputernicia séu omnipotenţa statului cu atâta tăriă şi succesŭ, ca Kossuthistulŭ Gavril Ugron. Ceea ce a ḑisŭ elŭ despre ea şi despre urmările ei stricăcióse libertăţii cetăţenilorŭ, are valóre nu numai pentru viaţa bisericéscă a diferitelorŭ confesiunĭ, ci şi pentru viaţa naţională a popórelorŭ din statulŭ ungarŭ.

„Pretindeţĭ", ḑise Ugron, „sĕ esiste o ordine de dreptŭ unitară în statŭ. Décă însĕ aşĭ avé sĕ alegŭ între ordinea de dreptŭ unitară şi libertate, eu preferŭ mai bine libertatea; căcĭ ordinea de dreptŭ e numai unŭ mijlocŭ, ér libertatea este scopulŭ.... Netoleranţa statului e tocmai aşa de rea, ca netoleranţa bisericéscă....

„Libertate şi liberalismŭ nu e una şi aceeaşĭ; în libertate e cuprinsŭ liberalismulŭ, déră în liberalismŭ nu e cuprinsă libertatea". Ca dovadă el amintesce regimulŭ împĕratului Iosifŭ II, pe stégulŭ căruia era înscrisŭ liberalismulŭ, dér care cu tóte aceste introduse politica de germanisare în Ungaria. Tocmai aceea ce face aḑĭ faţă cu noi Românii, Slovacii, Sêrbii etc. regimulŭ ungurescŭ uneltindŭ pentru maghiarisare totŭ sub flamura liberalismului. Acestŭ liberalismŭ nu-i împedecă de a ne călca în picióre libertatea.

„Acestŭ proiectŭ de lege" (a căsătoriei civile obligatóre), ḑise Ugron mai departe „vrea sĕ împlânte puterea omnipotentă a statului în temeliile societăţii, prin căsătoria în familiă, pentru ca apoi de aicĭ sĕ-o ducă în comune, oraşe şi municipii.... Atotputernicia statului a căşunatŭ multă durere omenirei şi naţiunilorŭ multŭ rĕu. Marele istoricŭ englesŭ Buckle arată, că în veacurile din urmă acele legĭ au fostŭ cele mai bune pentru omenire şi naţiunĭ, carĭ au făcutŭ sĕ înceteze influinţa puterei omnipotente a statului, séu celŭ puţinŭ i-au pusŭ stavile. Ce este libertatea religionară? Nimicŭ alta, decâtŭ încetarea amestecului statului, prin care acesta vrea sĕ mărginéscă pe individŭ în Dumneḑeirea, religiunea şi ceremoniile lui. Ce însemnéză libertatea pressei alta, decâtŭ că scriitorulŭ se liberéză de graniţa ce o ridicase mai înainte statulŭ între elŭ şi între publicŭ, ca astfelŭ scriitorulŭ sĕ-şĭ pótă liberŭ esprima cugetările? Ce este libertatea cetăţenéscă, décă nu aceea, că noi în potriva atotputerniciei statului ridicămŭ pentru libertatea individuală bastiónele şi zidurile de apĕrare ale autonomiei şi prin acésta facemŭ sĕ 'nceteze omnipotenţa statului?"

„Când Pilatŭ puse poporului întrebarea, că óre care este adevĕrulŭ? şi când poporulŭ a strigatŭ: Rĕstignesce'lŭ décă eştĭ prietenŭ alŭ împĕratului! nu a trimesŭ Pilatŭ atuncĭ pe Christosŭ la Golgotha în numele atotputerniciei statului?"

În numele atotputerniciei statului se sĕvîrşescŭ şi aḑĭ tóte nedreptăţile, tóte fărădelegile, ce trebue sĕ le îndurămŭ; în numele ei ni-se cere sĕ ne desbrăcămŭ de simţulŭ nostru naţionalŭ, de limba, de trecutulŭ şi de obiceiurile nóstre şi sĕ ne închinămŭ idolilorŭ maghiarisării şi ai maghiarismului.

Are dér dreptate Ugron, când ḑice, că omnipotenţa statului a adusŭ celŭ mai mare rĕu naţiunilorŭ. De aceea şi trebue naţiunile sĕ lupte în unire şi cu tótă hotărîrea în contra ei, décă le este scumpă libertatea.

CRONICA POLITICĂ

— 26 Februarie.

Politica sĕptĕmânei s'a începutŭ cu **adunarea din Budapesta**, care s'a ţinutŭ Duminecă în 4 Martie n. Câteva mii de ómenĭ au luatŭ parte la acest ciorobor guvernamentalŭ, care prin strigăte de *„éljen Kossuth!"* *„éljen Weckerle!"* *„éljen a polgári házasság!"* a arătatŭ, că cu trupŭ cu sufletŭ este vêndută disposiţiunilorŭ stăpânirii. E lucru de rîsŭ. Adunarea acésta a fostŭ înjghebată din elementele cele mai împestriţate ale poporaţiunei din diferite ţinuturĭ. Înzadarŭ foile ungurescĭ îşĭ dau silinţa a o încungiura cu aureola gloriei şi mărirei, căcĭ cei prostŭ, prostŭ rĕmâne. S'au pututŭ vedé adunaţĭ pe piaţa „Prater" toţĭ surugii, toţĭ hamalii şi ómenii, a cărorŭ ocupaţiune este *nimica*; tóte cofăriţele, toţĭ flăcăii tinerĭ şi bĕtrânĭ, soldaţii obşitarĭ şi gălăgioşii cu pintenĭ la călcâe şi cu pene de cocoşŭ la pălăriă. Pe lângă aceştia apoi sta garda umilită şi plecată a fisolgăbiraelorŭ şi solgăbiraelorŭ, a notarilorŭ şi primarilorŭ comunalĭ şi alţĭ functionarĭ slugĭ tĕrăitóre ale stăpânirei. Mare parte din aceştia au primitŭ bilete de

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Măriuca.

De *Rădulescu-Niger.*

I.

Pe malu Bistriciórei îi móra Mărucăi. Harnică-i móră, harnică-i Măriuca.

Abia prindŭ a miji zorii şi Măriuca o şi făcutŭ ochĭ, o şi datŭ fuga la móră sĕ scóle pe morarŭ.

In bătătura morii poposescŭ patru, cincĭ carĕ, cu câte doi orĭ trei sacĭ plinĭ cu păpuşoiu; boii dormŭ, tolăniţĭ de-o parte şi de alta a oiştei, românii dormŭ, care 'n carŭ de-asupra sacilorŭ, care sub carŭ pe câte-o mână de nutreţŭ.

Nu i-a pututŭ ajunge rêndu ierĭ şi amu Măriuca dă zorŭ morarului sĕ deschidă la iezătură.....

Móra-i nouă, nouţă, cu douĕ pietre, ridicate de omŭ meşterŭ, că ţi-i dragŭ sĕ te uiţĭ la dênsa.

Şi Pĕtru Muşatŭ, care-o fostŭ Măriucăi bărbatŭ numa vr'o şése lunĭ, fusese bunŭ meşterŭ, sĕracu; muncise din plinŭ şi bine, ca pentru lucru lui, şi cu milă de paraua, care o dase pe scândurĭ şi pe lemne.

De când o lăsase Pĕtru Muşatŭ, Măriuca se făcuse 'n patru şi uite s'a-propia anu de vĕduvie şi ea se trudea totŭ singură, numai cu moşnegăria de morarŭ, care trăgea mai multŭ a lene.

Şi făcea bună trébă Măriuca.

Las-că nu era móră, ca móra ei, pe aprópe, da vorba dulce multŭ aduce, ci-că şi vorba Măriucăi era dulce ca faguru.

D'apoi ochişorii ceia negri, carĭ săgetau dreptŭ la inimă, când se uitau numai o clipă la omŭ!

Inc'ai de istéţă nicĭ mai era vorbă: sĕ fi poftitŭ la şagă cu dênsa şi numai sĕ te fi ţinutŭ pe urmă s'o asculţĭ: la una îţĭ rĕspundea douĕ şi la douĕ nouĕ....

Când rîdeai cu dênsa, scieai, că rîḑĭ încai cu tótă inima, că aveai cu cine rîde.

Flăcăii sĕ dădeau în vêntŭ după Măriuca şi nu numai unu orĭ doi, o aşteptau s'alégă.

Şi totŭ aşteptândŭ şi poftindŭ la Măriuca, se îndemnau la móră cu câte te mirĭce de multe orĭ, numai de dorŭ s'o vadă, şi s'asculte la ea.

Măriuca şăguia cu tótă lumea, da cu nicĭ unu nu-'şĭ da cotŭ, pe nicĭ unulŭ nu-lŭ lăsa s'o pisce....

Şi numai sĕ se fi făcutŭ vr'unu scii, o lecuţă mai năzuitorŭ, şi hâtra de Măriuca mi-lŭ frigea la vămuială de-i mergea peticile!

Mulţĭ din flăcăii satului se puseseră sĕ pândéscă pe Măriuca, de n'avea cum va ibovnicŭ pe ascunsŭ.

De unde! Nicĭ urmă nu dovediră.

Şi se cruciau, că ce felŭ de muiere era şi ce gândurĭ avea, de nu da pasŭ nimĕnui, de n'alegea pe nimenĭ!

Numai Moş-Trohinŭ sciea taina Mărucăi, numai elŭ, ghiduşu!

Şi écă, după ce Măriuca pornì móra, şi se înfipse în pragŭ, cu mânile în şolduri şi cu răzătórea într'o mână, écă-i zărirĕ ochii, venindŭ şi venindŭ spre móră, pe ghiduşu de Moş-Trohinŭ.

Şi cum îlŭ zărì, nuş' cei trecŭ prin inimă, aşa ca o împunsătură, şi parcă-i rîseră ochii şi par'că-i rîse gura mai cu dragŭ.

Şi-i arătosŭ la chipŭ, moşnegăria!

Ochii totŭ vioi şi isteţĭ, îi strălucescŭ sub stuhăria de sprîncene sure; dinţii îi are cununa; pĕru şi mustăţile ninse, ninse de te socotescĭ în toiu iernei, când 'i le veḑĭ.

Şi calcă dreptŭ şi voinicesce, Moşŭ-Trohinŭ; nu-i pasă, că duce în spinare optḑecĭ şi trei de anĭ, par'c'ar fi opt-ḑecĭ şi trei de nucĭ!

Numai décă Măriuca se făcuse voiósă, că vĕḑuse pe Moş-Trohinŭ venindŭ, par-că-'i se cam întunecà înaintea ochilorŭ, când moşnégu se apropià.

— Bună diminéţa Măriuco, îi grăì.

— Sĕ dee Dumneḑeu a bine sĕ fiă, Moş-Trohine, numai par'că-ţĭ plouĕ amu în rĕsăritŭ de sóre....

— Da, îmĭ ninge, fa Măriuco, îmĭ ninge în apusŭ de vieţă şi écă am alergatŭ sĕ mĕ încălḑescŭ olecuţă la focu ochilorŭ tĕi, săruta-'i-aşĭ, grăì Trohinŭ, da par'că nu tocmai voiosŭ cum îlŭ arătà şaga.

— Apoi Moşŭ Trohine, n'o sĕ-ţĭ cam ţie de caldŭ, rîse Măriuca. Dĕ! n'ai fi vrêndŭ sĕ te socoţĭ totŭ muguraşŭ....

— Ei, las' că sciu eu, fa Măurico, sciu, că am ajunsŭ o biată ciótă, care şi în focŭ fumegă, ér flacără pacĭ sĕ scótă!... Numai décă mĕ vĕḑŭ lângă tine, uite, totŭ înverzescŭ par'că, şi mi se încarcă inima de mugurĭ....

— Albĭ ca omĕtu, Moş-Trohine, mai rîse nevasta.

— Apoi s'o bată pustia de bătrâneţe, că n'are crezămêntŭ.... Ér décă ţi-am grăitŭ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

călĕtoriă gratis, séu de pomană, cum s'ar ḑice mai corectŭ pe românesce. În Pestanóuă — spune fóia ungurésca *„Magyar Allam“* — s'au bătutŭ dobele, că cine vré sĕ călĕtoréscă de pomană la Budapesta, sĕ urce trenulŭ. În Aradŭ și jurŭ mulțĭ au primitŭ câte 20 fl. v. a. numai sĕ se ducă la bâlciulŭ guvernului. D'apoi Jidanii! Dela pustiirea Ierusalimului, ḑice *„Magyar Allam“*, nu s'a vĕḑutŭ atâta jidovime adunată la unŭ locŭ, ca în Dumineca de 4 Martie. — Étă, acésta este icona marei adunăturĭ din capitala ungurésca, care a culminatŭ în ovațiunĭ aduse lui Kossuth, ajunsŭ sĕ fiă aḑĭ patronulŭ politicŭ alŭ ocârmuirei ungurescĭ, și nașulŭ proiectelorŭ bisericescĭ-politice, cu carĭ Wekerle și ortacii sĕi au făcutŭ și facŭ atâta zarvă în țéră.

*

Causa nóstră a Românilorŭ asupriți din Transilvania și Ungaria a străbătutŭ departe peste hotarele țĕrii până în statele cele mai depărtate ale Europei. In Francia, Italia, Germania, și acum în urmă în Anglia, țipetele nóstre de durere suntŭ auḑite, și înfierate suntŭ după cuviință nedreptățile și neomenia, cu care Ungurii se pórtă față de noi. Numai Lunia trecută s'a ținutŭ unŭ **mare meetingŭ în Oxford**, la care au luatŭ parte profesorĭ și tinerĭ distinșĭ Englesĭ dela Universitatea din Oxford, pentru a-se interesa de sórtea nóstră și așĭ ridica glasulŭ de protestare împotriva persecuțiilorŭ ungurescĭ. Meetingulŭ (adunarea) s'a ținutŭ sub presidența profesorului de universitatete, d-lŭ W. R. *Morfil*, care cunósce fórte bine limba și literatura românéscă. In discursulŭ sĕu de deschidere d-lŭ Morfil a arătatŭ în trăsăturĭ generale situațiunea din Ungaria, unde bóla șovinismului ungurescŭ voesce sĕ sugrume viața națională a cincĭ popóre, și în deosebĭ a Românilorŭ, carĭ de vécurĭ au fostŭ sentinelă a civilisațiunei apusene în regiunile Carpațilorŭ și ale Balcanilorŭ. D-lŭ Morfil a vorbitŭ apoi despre prigonirile, ce trebue sĕ le sufere Românii din Transilvania și Ungaria din partea Ungurilorŭ. A mai vorbitŭ d-șóra *Del'Homme*, completândŭ icóna suferințelorŭ nóstre, apoi studentulŭ românŭ *Dumitrescu*, care a arătatŭ progresele, ce a făcutŭ causa nóstră în opiniunea publică a Europei și simpatiile, cu carĭ tinerimea cultă dela universitățile din străinătate au primitŭ plângerile nóstre contra asupririlorŭ maghiare. La sfîrșitŭ s'a făcutŭ cunoscutŭ pragramulŭ politicŭ dela 1881 alŭ poporului românŭ din Transilvania și Ungaria. Adunarea a decursŭ cu multă demnitate. Insuflețirea a fostŭ la culme și nu s'a auḑitŭ nicĭ o voce, care sĕ fi turburatŭ armonia ei. Intre cele mai entusiasmate urărĭ s'a pronunțatŭ *votŭ de simpatiă* Românilorŭ asupriți. In decursulŭ adunărei au sositŭ la adresa președintelui mai multe telegrame de mulțămită din partea română. — Afară de celŭ din urmă meeting din Oxford se vorŭ mai ține în Anglia și alte meetingurĭ, carĭ vorŭ culmina cu celŭ ce se va ține în Londra, capitala Angliei.

*

In 4 l. c. și-a datŭ marele bărbatŭ de statŭ englesŭ ministrulŭ președinte **Gladstone** demisiunea sa. Intêmplarea acésta este de mare însĕmnătate în istoria Angliei, deórece cu Gladstone se depărtéză de pe scena politică européna celŭ mai liberalŭ și dreptŭ bărbatŭ de statŭ alŭ secolului nostru. Tótă viața lui a fostŭ o luptă pentru binele publicŭ, pentru înaintarea și bunăstarea patriei sale și pentru învingerea ideii de libertate a tuturorŭ popórelorŭ, între carĭ elŭ nu făcea nicĭ o deosebire când era vorba de a ajuta. Fapta cea mai nobilă a lui Gladstone, care a fostŭ pĕtrunsŭ tot-déuna de iubirea de adevĕrŭ și dreptate, a fostŭ nisuința sa din tóte puterile, de a ridica în Anglia în vigóre proiectulŭ de lege așa numitŭ *Home-rule*, prin care adecă sĕ li se dea tóte drepturile și libertățile Irlandesilorŭ, carĭ până acum au fostŭ neîndreptățițĭ, asupriți, cu unŭ cuvêntŭ robiĭ Englesilorŭ. Gladstone, elŭ însu-șĭ *Englesŭ*, a voitŭ sĕ arate lumiĭ, că idea de libertate și dreptate stă mai pe susŭ de poftele de stăpânire ale unui singure poporŭ: elŭ a voitŭ sĕ dea libertate Irlandesilor subjugațĭ. A fost o luptă grea, ce a purtat'o Gladstone cu puternicii lorḑĭ (magnațĭ) englesĭ și sub povara anilorŭ mulțĭ, ce-i are în spinare (e de 85 de anĭ). Muncitŭ tare de luptele, ce le-a avutŭ în viéță și mai multŭ lovitŭ acum și de o bólă de ochĭ, a trebuitŭ sĕ se retragă din ministerŭ fără de a-șĭ fi pututŭ vedé dorința sa ultimă Home-rululŭ, dusă în deplinire. Însĕ elŭ celŭ puținŭ se depărtă cu mângăerea, că a aflatŭ mulțĭ aderenți pentru proiectele lui și cu speranța, că mai curêndŭ orĭ mai târḑiu se vorŭ realisa.

William Ewart Gladstone s'a născutŭ la 29 Dec. 1809 și a fostŭ fiu de negutătorŭ din Liverpool. A studiatŭ în școlele din Eton și și le-a finitŭ în Oxford. Deja în 1833 a ocupatŭ elŭ postulŭ însemnatŭ de lordŭ tesaurialŭ în ministeriulŭ lui Peel. De aci încolo a fostŭ bine cunoscutŭ nu numai în Anglia, dér și în tótă Europa, și în mai multe rênduri a ocupatŭ scaunulŭ de ministru și ministru-președinte. Următorulŭ lui în postulŭ de ministru-președinte este lordulŭ *Roseberry*, pe care Gladstone însușĭ l'a recomandatŭ reginei Victoria.

*

Situația în Serbia încă totŭ încurcată este. O fóia englesă, „Standard“ ae șitŭ ḑilele trecute cu planulŭ, că lucrulŭ celŭ mai bunŭ ar fi, ca Austro-Ungaria, România și Bulgaria sĕ împartă Serbia între ele. Acésta a supĕratŭ fórte multŭ pe Sêrbĭ, și tinerimea lorŭ a ținutŭ în 4 l. c. o adunare mare în Belgradŭ, în care au protestatŭ în contra unei atare nedreptățĭ, ce li-se face Sêrbilorŭ, când numai se și amintesce despre o împărțire a regatului lorŭ, deórece ei totdéuna și-au implinitŭ obligămintele lorŭ internaționale și au căutatŭ sĕ trăiască în pace cu vecinii. — In 7 l. c. s'a serbatŭ în Belgradŭ aniversarea proclamării Serbiei de regatŭ. Regele Alecsandru a datŭ unŭ ordinŭ de ḑi cătră armată în care spune, că-i fórte îndestulitŭ cu ținuta și purtarea ei. Totŭ cu acésta ocasiune s'au împărțitŭ între oficerĭ 257 de ordurĭ. Se vede, că armata ține la regele și e de speratŭ, că cu acésta va pute face ordine în țéra nenorocită.

Luptele Românilorŭ bucovinenĭ.

Fóia poporală din Cernăuțŭ „Deșteptarea“ publică următorulŭ articulŭ, cre revarsă deplină lumină asupra luptelorŭ, ce le pórtă frații nostri bucovinenĭ:

In dieta, séu sfatulŭ țĕrii nóstre, suntŭ 31 de membri, și aceia'sŭ împărțițĭ în douĕ părțĭ séu partide, adecă în partidulŭ național-românŭ și în partidulŭ, ce se poreclesce liberalŭ. Partidulŭ nostru național românŭ se alcătuesce din domnii acești: Căpitanulŭ țĕrii Iancu Lupulŭ, archimandritulŭ Calinescu, consilierulŭ consistorialŭ Țurcanŭ, boerii Eugenŭ și Victorŭ Stîrcea, Iancu cavalerŭ de Volcinschi, baronulŭ Nicu Musteața, Dr. Iancu cavalerŭ de Zotta, baronulŭ Eudoxiu Hurmuzachi, Modestŭ cavalerŭ de Grigorcea, Leonŭ cavalerŭ de Vasilico, pretorulŭ Teodorŭ Stefanelli și adiunctulŭ Ilarionŭ Onciulŭ. Afară de Inaltpreasfințitulŭ Mitropolitŭ, rectorulŭ universității din Cernăuțĭ și deputatulŭ ținutului Siretŭ, partidulŭ nostru național-românŭ are așa-déră 13 membri. Ca sĕ trăimŭ însĕ noi Românii și Rutenii din Bucovina în pace și în bună intelegere, partidulŭ național-românŭ a facutŭ o învoială cu trei membri rutenĭ ai dietei, de au întratŭ în partidulŭ nostru, anume cu d-nii Wołan, Tyminski și Bejan. In feliulŭ acesta partidulŭ național-românŭ din dieta Bucovinei are 16 membrii

Partidulŭ poreclitŭ *liberalŭ* sĕu *partidulŭ liberaliloru*, în fruntea căruia stă advocatulŭ Dr. Rott, are numai 12 membri nemțĭ, evrei, polonĭ, armenĭ și doi rutenĭ, anume Dr. Smal-Stocki și Pihuleak.

Pe acestĭ 31 de membri îi chiamă Maiestatea Sa împĕratulŭ nostru în fiă-care anŭ, sĕ se adune la unŭ locŭ în palatulŭ țĕrii din Cernăuțĭ, ca sĕ se sfătuéscă cum sĕ pue trebile la cale, ca sĕ fie bine de toțĭ locuitorii țĕrii. Pe porunca Majestății Sale cei 31 de membri s'au adunatŭ și în anulŭ acesta în palatulŭ țĕrii din Cernăuțĭ și au ținutŭ 12 ședințe, în carĭ s'au sfătuitŭ despre multe și felurite lucrurĭ.

Este numai decâtŭ de trebuință, ca sfaturile deputațilorŭ dietei din anulŭ acesta sĕ le scie totĭ Românii noștri din țéră, pentru-că sfaturĭ ca aceste în dietă n'amŭ mai auḑitŭ nicĭ-odată de când îi Bucovina

Deputații românĭ au totŭ dreptulŭ de a vorbi în dieta țĕrii și în limba românéscă. D-lŭ Modestŭ cavalerŭ de Grigorcea, dând intr'o ședință a dietei raportŭ despre cererile unorŭ societățĭ române pentru ajutóre bănescĭ, s'a folositŭ de dreptulŭ acesta, a vorbitŭ adecă românesce. Sciți ce s'a întêmplatŭ din pricina acésta? Écă ce ne spune „Gazeta Bucovinei“: *La unŭ semnŭ alŭ doctorului Rott, liberalii* (adecă cei 12 membri ai partidului liberalŭ) *s'au ridicatŭ, au eșitŭ din sala, unde se ținea ședința, și s'au întorsŭ înapoi abia după ce d-lŭ Grigorcea a sfîrșitŭ de-a mai vorbi românesce.*

A doua ḑi deputatulŭ ruteanŭ Pihuleak din partidulŭ doctorului Rott a vorbitŭ în dietă în limba sa rutenéscă. Credețĭ, că d-lŭ Rott ér a făcutŭ cu ochiulŭ ca sĕ ésă ai sĕi afară? Nu! Rott a statŭ și a ascultatŭ.

In dietă a fostŭ vorba și despre scóla de lemnăritŭ din Câmpulungŭ, hotărîndu-se că în scóla aceea limba învĕțămêntului sĕ fiă românéscă. Doctorulŭ Rott cu lipașii sĕi Pihuleak, Smal-Stocki și cu Armenii, voiau sĕ bage în școla aceea și limba nemțéscă și ruteană.

Incă unŭ lucru:

In Cernăuțĭ este o societate de binefacere ruteană numită „Ruskii Narodnii Dim“. Doctorulŭ Wolan era membru de frunte la acea societate, dér fiind-că elŭ a trecutŭ în partidulŭ nostru național-românŭ, Comitetulŭ societății aceleia i-a trimisŭ o scrisóre, cu care l'a datŭ afară din societate. Écă ce mai ḑice scrisórea aceea: „Când era vorba de a frânge pe totdéuna potaia dușmană pentru poporulŭ ruteanŭ, (adecă de a ne frânge pe totdéuna pe noi Românii) „Dumnéta (Doctorŭ Wolan) și celalaltŭ deputatu ruteanŭ (Tyminski) v'ați prinsŭ cu cuvêntulŭ sĕ mergeți împreună cu Românii, și așa ați vêndutŭ nația ruténă.“

Doctorulŭ Rott dă semnŭ lipașilorŭ sĕi sĕ iasă afară din casa dietei, când unŭ deputatŭ românŭ vorbesce în limba românéscă; Doctorulŭ Rott împreună cu lipașii sĕi voia sĕ bage la școla de lemnăritŭ din Câmpulungŭ încă și limba nemțéscă și rusescă; partidulŭ Doctorului Rott ḑice, că d-lŭ Wolan a vêndutŭ nația ruténă, pentru-că acestŭ domnŭ a întratŭ în partidulŭ național-românŭ. Cu dreptŭ scrie așa-déră „Gazeta Bucovinei“ cuvintele aceste: „Spune, domnule doctorŭ Rott, décă nu eștĭ Dum-

---

de mugurĭ, era de mugurii nădejdei c'o sĕ-'mĭ fii într'o ḑi noră....

Măriuca nu mai rîse....

Ér móra se 'nvêrtea și apa clocotea la scocŭ.

Fața Măriucăi se înourà, ochii 'i se rourară; par' c'o înecà unŭ oftatŭ lungŭ și apĕsatŭ; ér gândurile o furară.

— Măre, Vladŭ alŭ Dumitale, Moș-Trohine, grăi Măriuca dup'o clipă, douĕ, nu se mai gândesce elŭ la o morărésă ca mine. Hei-hei! la tîrgŭ suntŭ duducuțĭ de celea gătite frumosŭ, care 'i-or fi sucitŭ de de multŭ mințile. Da cum socotescĭ! Altmintrelea și-ar mai aduce aminte, că trăimŭ și noi pe astă lume, colea, pe istŭ malŭ alŭ Bistriciórei....

— Ia tacĭ, Măriuco bre, că sĕ gândesce elŭ, n'ai grijă, da scii tu, omu-i din fire îndărătnicŭ și une orĭ îlŭ ia apa făr' de veste.... Ér când îi vine oleacă de minte și stă și se gândesce, vede c'o rĕmasŭ, din tóte cele trecute, cu urletu morii și cu bătaea vêntului.

...Vorba-i, fă Măriuco, eu nu l'ași vrea pe Vladŭ sĕ se lovéscă cu capu de tóte și sĕ rĕmâie multă vreme amețitŭ.

...Décă am iscodi ceva, măre, care sĕ-i aducă mintea la capŭ mai din vreme? Hai? cum dai cu gându, Măriuce? Tu escĭ istéță focŭ și pe urmă muiere,

...Déc'ai stîrnì tu ceva? Ia veḑĭ, bre Măriuco, ia veḑĭ....

— Apoi m'oi gândì Mos-Trohine....

— Da ia spune dreptŭ, bre Măriuco, ți-i dragŭ Vladŭ? ți-i dorŭ de elŭ?...

Măriuca prinse a căuta în josŭ pe Bistricióră și ér 'i se rourară ochii....

Doi trandafirĭ 'i înflorirà pe obrazŭ, și par'că înghiți în silă unŭ nodŭ, care 'i se pusese în gâtŭ.

— Nu! nu-mĭ mai este dragŭ, că nicĭ eu nu-i mai sunt lui dragă.... Lasă!....

Apoi, se așeḑà pe pragŭ și-țĭ ascunse capu în pólă.

Ér móra se 'nvîrtea și apa clocotea la scocŭ....

— Măre, ia lasă, fa Mariuco, și nu te cuprindă mâhnirea, că dragă 'i-ai fostŭ și dragă îi escĭ.... Numai, ia veḑĭ de născocesce ceva, ca sĕ rupemŭ de tîrgŭ....

— Haide Măriuco la vămuélă!... îi strigà unŭ flăcău, care sfîrșise măcinatu unei chile de păpușoiu.

— Écă te-oi vămui, bădică, numai nu striga ca la surḑĭ!...

Și moraru începù sĕ umple bănițele încetŭ, încetŭ, ca sĕ nu se prea bată făina tare, că de s'așéză mai afânată, eșiau mai multe baniță, și era și partea de vămuélă mai mare.

Ér suveica de Măriucă, numai câtŭ ridicà odată răzătórea, o potrivea din fugă la mijlocu baniței, da odată în drépta, odată în stânga, și baniță eșia rasă ochiu.

Și écă cum din douĕ merțe*) de păpușoiu, moraru și cu Măriuca scoteau de multe orĭ din măsurătóre și din răsătură, douĕ merțe și o jumĕtate pe de-asupra.

— Da strașnicŭ mai razĭ, fa Măriuco, îi grăi flăcău, dându-i unŭ brâncișorŭ.

— Apoi șeḑĭ bine, că radŭ și mai și..

— Da l'asă, că mi-ai rasŭ și mintea, fa Măriuco....

— Apoi se și cunósce, badeo, că n'o mai ai; altfeliu n'ai face ce facĭ....

Măriuca-i mai spunea, Măriuca-i totŭ rîdea, ér moraru turna afânatŭ, afânatŭ....

Apa clocotea la scocŭ; móra se 'nvîrtea; făina curgea picŭ, picŭ.... în sacu pusŭ la teică....

Era altŭ românŭ la rêndŭ....

II.

Moș-Trohinŭ fusese celŭ mai strașnicŭ plutașŭ pe vremea lui.

Din susŭ de Hangu, cine scie de pe unde, pornia cu douĕ plute, care erau ale lui, și hai, hai, da în Siretiu ér de acolo, în mândra de Dunăre....

Că multŭ îi fusese dragă: veḑĭ, că avea românu unde sĕ se învêrtéscă cu pluta lui, când cobora la Galațĭ spre locu de cherestea....

Când întra de pe Siretiu în Dunăre, mare poftă îlŭ cuprindea pe Moș-Trohinŭ sĕ se potrivéscă a trece vr'unŭ vaporŭ de celea cu róte, care stîrnesce valurĭ.

Lui îi legăna pluta; ér pe Moș-Trohinŭ par'că-'lŭ lua cu fiorĭ....

He-he! sĕ pricépă elŭ se povestéscă de umbletele lui din vreme de cincĭ-ḑecĭ și mai bine de anĭ, pe apă și numai pe apă!

Se lăsase odihnei, ia, numai de vre-o câțĭ-va anĭ, de când îșĭ pusese în gândŭ sĕ-șĭ dee pe prâslea de Vladŭ în școlele din Piatra.

Sĕ cuprinsese bine, Moș-Trohinŭ, clădise casă de omŭ casnicŭ, nu șagă; o îmbelșugase cu tóte și amu, dela rĕmasu bunŭ ce ḑisese Siretiului și Dunărei, pescuia, îngrija de trebuințele bisericei la care era ctitorŭ; când nu se putea scăpa de românĭ sĕ mai făcea conțiliu la primăriă orĭ primarŭ și atuncĭ grija lui cea mare era sĕ

*) In Moldova, o merță cuprinde 10 baniță, douĕ merțe facŭ o chilă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

nęta acela, care aprindĭ în ţéră focŭ, pe a cărui urmă va rĕmâné pustiire întinsă? Spune, domnulŭ Doctorŭ, décă aice nu-i vorba de nimicire (adecă de sdrobirea nóstră a Românilorŭ) şi ḑi, décă poţĭ că noi nu ne aflămŭ în stare de apĕrare?"

Este aşă-déră lucru lămuritŭ, ca lumina sórelui, că partidulŭ Doctorului Rott bate totŭ una în noi Românii şi aţîţă mereu ură între Românii şi Rutenii din Bucovina, ca aşa sĕ pescuéscă în turbure, sĕ câştige şi sĕ domnéscă aicĭ în ţéră, deşi noi Românii şi Rutenii suntemŭ peste 400 de mii de suflete, éră cei din partidulŭ Doctorului Rott abia vr'o sută 70 de mii de suflete. Partidulŭ poreclitŭ liberalŭ lovesce mereu în drépta şi în stânga şi totŭ elŭ este acela, care strigă şi se vaietă în gazetele din Viena, cerêndŭ sĕ vie altŭ presidentŭ în Bucovina în loculŭ d-lui Baronŭ Kraus. Iţĭ stă mintea în locŭ, când veḑĭ atâta rĕutate şi cutezare. Şi încă norocŭ, că partidulŭ Doctorului Rott are numai 12 membri, aşa că totŭ partidulŭ nostru naţionalŭ-românŭ hotăresce în dietă. Da óre ce ar fi atuncia, décă partidulŭ nostru ar avea numai 12 membri şi partidulŭ lui Rott ar avea 16 membri? Ar fi vai şi amarŭ de ţéra nóstră, ar fi vai şi amarŭ atâtŭ de Românĭ câtŭ şi de Rutenĭ.

De aceea ḑicemŭ: Românilorŭ bucovinenĭ, treziţi-vĕ, ca sĕ nu fiă pré târḑiu, şi când alegeţĭ deputaţĭ, luaţĭ séma pe cine alegeţĭ!!

SCIRILE ḐILEI.

— 26 Februarie

Parastasŭ pentru Grigorie T. Brătianu. Mâne, Duminecă 11 Martie n., se va ţinè în biserica Sf. George-Nou din Bucurescĭ, unŭ parastasŭ în amintirea ilustrului patriotŭ românŭ Grigorie T. Brătianu, fostŭ preşedinte alŭ Ligei culturale române. Se ḑice, că între alţii, va ţinè o vorbire şi părintele Dr. *Vasilie Lucaciu*, care de mai multe ḑile petrece în Bucurescĭ.

—o—

Alţĭ învĕţătorĭ românĭ aruncaţĭ pe drumurĭ. În sĕptĕmêna acésta am primitŭ scirea, că şi comisiune administrativă din comitatulŭ Sĕlagiului a adresatŭ Consistoriului gr. cat. din Gheela o scrisóre, în care cere, ca pe 52 învĕţătorĭ românĭ din acelŭ comitatŭ parte sĕ-i delăture din postŭ, parte sĕ-i siléscă a învĕţa unguresce aşa, ca până la începutulŭ anului şcolarŭ viitorŭ sĕ pótă propune limba maghiară perfectŭ. Totŭ asemenea a făcutŭ comisiunea administrativă a comitatului Bistriţă-Năsĕudŭ, care în scrisórea adresată Consistoriului din Gherla se plânge, că dintre 53 de şcóle române gr. cat., câte se află în acelŭ comitatŭ, numai în 15 se propune limba maghiară mai de ceva trébă, în celelalte 38 nu se face aprópe nicĭ unŭ sporŭ. Comisiunea cere, ca până la 30 Iulie a. c., toţĭ acei învĕţătorĭ, carĭ nu sciu bine unguresce, sĕ fiă şi în acestŭ comitatŭ scoşĭ din postŭ.

—o—

Bombă în Roma. Alaltăierĭ, 8 Martie, la 6 óre şi 25 minute, o esplosiune teribilă de bombă s'a făcutŭ în apropiere de *Piazza Colonna* din Roma. Spaima era grozavă. Atentatulŭ a fostŭ îndreptatŭ *în contra parlamentului italianŭ.* Din norocire însĕ, bomba n'a esplodatŭ chiar în camera deputaţilorŭ, ci numai înaintea edificiului. Spectacolulŭ era sfăşiătorŭ. *Patru ómenĭ* zăceau la pămêntŭ în vaete cumplite, unŭ vêndĕtorŭ de ḑiare pe ale cărui picióre i-le-a ruptŭ bomba şi în pieptŭ i-a făcutŭ o rană grea; apoi alţĭ doi ómenĭ ale cărorŭ trupurĭ erau acoperite de rane, şi alŭ patrulea, care zăcea fără consciinţă. Toţĭ patru au fostŭ duşĭ la spitalulŭ *San-Giacomo,* unde li-s'au amputatŭ (tăiatŭ) piciorele şi braţele vătĕmate. O altă scire telegrafică spune, că jertfă a bombei au căḑutŭ *cincĭ* persóne, între carĭ unŭ soldatŭ şi unŭ funcţionarŭ dela ministeriu, carĭ se luptă cu mórtea. Atentatulŭ a fostŭ făcutŭ de anarchiştĭ.

—o—

„Albina", celŭ mai vechiu dintre institutele nóstre de creditŭ şi economii, a realisatŭ în decursulŭ anului trecutŭ, care a fostŭ al 21-lea anŭ al activităţii sale, unŭ *profitŭ curatŭ de 115,259 fl.* (faţă cu 86,487 fl., din anulŭ trecutŭ.) Revirimentulŭ cassei a fostŭ de 8,160,274 fl.; depunerile spre fructificare 4.958,262 fl. Fondulŭ de reservă alŭ acţionarilorŭ este de 100,000 fl. fondulŭ specialŭ de reservă 78,477 fl. fondulŭ de pensiunĭ alŭ funcţionarilorŭ 67,266 fl. Mulţămită marei esactităţĭ şi conscienţiositătĕi cu care este condusă acéstă vechiă şi solidă bancă a nóstră, ea face din anŭ în anŭ progrese îmbucurătóre, atâtŭ în ce privesce centrala din Sibiiu, câtŭ şi filiala din Braşovŭ.

—o—

Kossuth în dóga morţii. Dela Turin sosesce scirea, că Kossuth e fórte greu bolnavŭ şi că'şĭ doresce mórtea. Elŭ este trecutŭ de 90 de anĭ.

—o—

O etate înaintată. În comuna Goidosŭ (Patkányocz) din comitatulŭ Beregului a muritŭ ḑilele trecute Iliă Văcăreciu, în etate de 107 anĭ. Văcăreciu s'a căsĕtoritŭ înainte cu şése anĭ, a cincia óră. Vĕduva rĕmasă de elŭ e de 28 anĭ.

—o—

Necropolea veche de pe peninsula Crimea, unŭ oraşŭ, care s'a nimicitŭ în alŭ 6-lea secolŭ după Christosŭ, érăşĭ a eşitŭ la ivélă în 1891. *„Taoriceskia gubernskija Viedomosti"* aduce scirea despre comorile şi anticităţile aflate până acum. S'au desgropatŭ 246 sicriurĭ, în carĭ s'au aflatŭ 75 cercei de aurŭ, 6 inele, 4 medalióne, 20 perle, 27 foiţe de tinichea pentru coperirea ochilorŭ şi a gurei, 7 achate (petrii scumpe) şi 22 bucăţĭ de pétră împodobită. Din tóte aceste s'a pututŭ uşorŭ constata, ca coloniştii grecĭ au fundatŭ acestŭ oraşŭ, care a statŭ din alŭ 4-lea secolŭ înainte de Christosŭ până în alŭ 6-lea secolŭ după Christosŭ. Tóte lucrurile antice aflate se păstréză într'o casă mare. Ministerulŭ curţii imperiale a Ţarului a cheltuitŭ în anulŭ trecutŭ pentru desgropărĭ 4.000 ruble.

o-

Guvernulŭ rusescŭ voesce sĕ construeze o linią ferată mare în Siberia până la oraşulŭ Irtutsk. Deja de acum a începutŭ a tocmì lucrătorĭ. S'a datŭ unŭ ukaz (poruncă) tuturorŭ inspectorilorŭ de esilaţĭ din Siberia, ca cei tarĭ şi sănĕtoşĭ dintre aceştia sĕ fiă aplicaţĭ la lucru. Ei vorŭ căpĕta léfă egală cu lucratorii cei liberĭ şi timpulŭ care-lŭ lucră, li-se va socotì duplu.

Corespondenţa „Gaz. Trans."

Bozoviciu, 3 Martie 1894.

„Alegere" de primarŭ. La 28 Februarie n. c. s'a sĕvêrşitŭ în comuna nóstră aşa ḑisa „alegere" de primarŭ. Fiind-că până acum ni-a fostŭ impusŭ ca primarŭ unŭ veneticŭ din comuna Bania, cu numele Kraja Antal, care peste mĕsură stórce şi apasă poporulŭ, peste o sută de alegĕtorĭ din comuna nóstră au înaintatŭ o cerere la d-lŭ fisolgăbirĕu Szabo Gusztáv, despre care se ḑice a fi Românŭ, deşi românesce nu scie bine, rugându-lŭ sĕ pună între cei trei candidaţĭ de primarŭ şi pe locuitorulŭ de aicĭ *Petru Ienia,* care este iubitŭ şi are încrederea poporului. Dér „Măria Sa" d-lŭ fisolgabirĕu, n'a voitŭ sĕ ţină sémă de voinţa poporului. Când s'au cetitŭ numele celorŭ trei candidaţĭ, între carĭ se 'nţelege a fostŭ şi veneticulŭ Kraja, poporulŭ a începutŭ a protesta şi a cerutŭ votare nominală. Fisolgăbirĕulŭ însĕ, *fără de-a mai ţinè sémă de nimicŭ, l'a declaratŭ pe veneticulŭ Antal Kraja de alesŭ.* Poporulŭ a rĕmasŭ uimitŭ în faţa acestei volnicii, căcĭ *afară de 10—20 de ţiganĭ şi gurăcască, pe „alesulŭ" primarŭ nimenea nu l'a voitŭ.*

In numele umanităţii şi alŭ bunului simţŭ, atragemŭ atenţiunea d-lui vice-şpanŭ din Lugoşŭ asupra acestei volnicii, avêndŭ speranţă, că dóră d-sa va lua mĕsurĭ sĕ se facă nouă alegere, căcĭ e ruşine şi scandalŭ sĕ se calce în asemenea modŭ nerusinatŭ drepturile cele mai fundamentale ale poporului.

Unŭ alegĕtorŭ.

Bucureştĭ, (com. Huniăḑórei) 20 Febr. v. 1894.

Esemplu de imitatŭ. Comuna nóstră este o comună fórte mică, abia numĕră vre-o 150 de locuitorĭ; are însĕ conducĕtorĭ harnicĭ, sub a cărorŭ oblăduire părintéscă şi binevoitóre merge înainte cu paşĭ uriaşĭ.

La 1865 fondulŭ bisericei nóstre gr. or. era numai de 80 fl. Sub ocârmuirea zelosului nostru preotŭ *Petru Popŭ* şi a vrednicului epitropŭ *Nistorŭ Fugătă,* acestŭ fondŭ a crescutŭ aşa, că deşi dela 1888 îucóce amŭ avutŭ cheltuelĭ cu repararea şi provederea cu cele trebuincióse a s. bisericĭ în sumă de vre-o 2000 fl., *astăḑĭ totuşĭ fondulŭ trece peste 2000 fl. v. a.*

La 1879 s'a înfiinţatŭ unŭ magazinŭ de bucate cu 8 mĕsurĭ cucuruzŭ. Astăḑĭ magazinulŭ nostru de bucate are peste *200 mĕsurĭ,* care este totŭ proprietatea fondului bisericei.

Mai avemŭ şi unŭ *fondŭ şcolarŭ,* care s'a înfiinţatŭ la 1876 din arênda de trei lunĭ a cârciumăritului, în sumă de 31 fl. 60 cr. la anŭ. Astăḑĭ acestŭ fondŭ trece *peste 1000 fl. v. a.*

Din aceste fondurĭ, noi astăḑĭ avemŭ mijlóce şi darŭ dela Dumneḑeu, de-a plăti salarulŭ de 300 fl alŭ învĕţătorului şi tóte cele de lipsă, după cum cerŭ trebuinţele de astăḑĭ.

Militonŭ Domşa,
economŭ

M.-Uióra, 1 Martie 1894.

Sórtea ocnarilorŭ. Ocnarii dela minele de sare din Murĕşŭ-Uióra, alŭ cărorŭ numĕrŭ este de vre-o 600 şi carĭ în cea mai mare parte suntŭ Românĭ, se află de mai multŭ timpŭ în luptă cu mai marii lorŭ dela ocnă, carĭ suntŭ peste mĕsură asupritorĭ faţă cu bieţii muncitorĭ.

Ocnarii au trimisŭ în vre-o cincĭ rêndurĭ deputaţiunĭ la guvernŭ, cerêndŭ pe de-oparte îmbunĕtăţirea salarului, care astăḑĭ este peste mĕsură slabŭ, ér de altă parte delăturarea funcţionarilorŭ de acum, carĭ nu numai, că s'au purtatŭ în modulŭ celŭ mai tiranŭ faţă cu muncitorii, dér au făcutŭ marĭ pagube chiar şi statului

Dela guvernŭ întotdéuna s'au re'ntorsŭ delegaţii ocnarilorŭ cu promisiunea, că li-se va face dreptate, dér a trecutŭ unŭ anŭ de ḑile de-atuncĭ şi nicĭ o satisfacţiă ocnarilorŭ nu li-s'a datŭ. Măhnirea între muncitorĭ e cu atâtŭ mai mare, fiindcă orĭ cine póte vedé, că acéstă nepăsare a guvernului faţă cu sórtea muncitorilorŭ dela Uióra vine numai de-acolo, fiindcă muncitorii suntŭ în cotropitóre majoritate Românĭ. Décă ar fi şi ei din viţa lui Arpad, de sigurŭ altfelŭ s'ar purta guvernulŭ faţă cu ei.

Este adevĕratŭ, că pasulŭ bărbătescŭ şi hotărîtŭ alŭ ocnarilorŭ n'a rĕmasŭ tocmai fără nicĭ unŭ efectŭ, căcĭ mai marii s'au cam spăriatŭ şi dela unele abusurĭ au încetatŭ. Astfelŭ pentru lampele electrice din ocne acum nu li-se mai subtragŭ ocnarilorŭ câte 2 fl. 50—3 fl. la lună, ca până acum, ci pretindŭ încă o despăgubire şi pentru ceea ce li-a subtrasŭ în trecutŭ, căcĭ pe nedreptulŭ li-s'a subtrasŭ De asemenea nu li-se mai subtrage din leafă pentru şcóla de statŭ, pentru înfrumseţarea aleei şi alte multe, carĭ érăşĭ treceau peste 1 fl. la lună. Apoi la mĕsurarea sărei li-se făcea ocnarilorŭ o pagubă de câte 2—3 fl., carĭ banĭ treceau în punga inspectorului Acéstă nedreptate érăşĭ nu li-se mai face aḑĭ ocnarilorŭ. Au mai fostŭ strămutaţĭ şi unii dintre mai marii ocnei, precum secretarulŭ Coczka, care a fostŭ strămutatŭ la Turda, şi Veres, care s'a dusŭ la Deşŭ. Alţĭ funcţionarĭ au fostŭ strămutaţĭ dela o mină la alta totŭ aicĭ în Uióra.

Acum hoţiile, furturile şi abusurile au mai încetatŭ. Ocnarii însĕ cu atâta nu potŭ fi mulţămiţĭ. Ei dorescŭ o îmbunĕtăţire radicală a sorţii. In acestŭ scopŭ s'a hotăritŭ a se trimite o nouă deputaţiune la guvernŭ. Luptândŭ în unire şi cu bărbăţiă, ocnarii vorŭ trebui sĕ învingă.

Unŭ binevoitorŭ.

---

pietruéscă uliţele satului şi drumurile comunale.

Baba-i murise: ficioru-su era amu la carte în şcólele din Iaşĭ, la care trecuse din Piatra,

Ca sĕ nu 'i se urască singurŭ, écă totŭ muncea moşnégu, pentru satŭ şi pentru nevoile a-lorŭ lui, carĭ ascultau de cuvêntu lui, cu micŭ cu mare.

Unŭ lucru nu-i odihnea sufletu, în tótă odihna bătrâneţilorŭ lui.

Se potrivise popei Mateiu şi dascălului Lisandru Ionescu şi nu se mulţumise cu cartea, ce-o învĕţase Vladŭ în satŭ.

Popa: dă-lŭ la têrgŭ, mĕi creştine.

Dascălu: dă-lŭ la têrgŭ, Moş-Trohine că băiatu e agerŭ la minte şi se cade sĕ scie mai multe ca mine....

Écă cei totŭ tocà unu şi-i totŭ cântă ce-l'altŭ mereu, mereu, până ce-'lŭ plecară pe Moş-Trohinŭ.

Da veḑĭ, că décă sfîrşì Vladŭ şcóla din Piatra, diavolu nu mai vru s'asculte de tată sĕu şi, mortŭ-coptŭ, Moş-Trohinŭ trebui sĕ-'lŭ lase, sĕ se ducă la şcolile din Piatra.

Popa Mateiu îlŭ sfătuia sĕ între la seminariu Socolii.

Dascălu Lisandru: Nu, sĕ între la liceu cela, cum îi ḑice, şi pe urmă cică sĕ dobêndéscă nuş'ce hârtiă care o dobêndescŭ cei dobă de carte.

Vladŭ alesese liceu şi amu, după şépte anĭ, décă sfîrşise şi cea şcólă, nu mai voia flăcău sĕ se întórcă în satŭ, că cică totŭ se mai îndemna şi pentru altă şcólă.

Ei, veḑĭ, écă lucru ista nu-i venia la socotélă moşnégului, că uite ce-i trecuse prin minte.

Dascălu Lisandru îmbĕtrânise, carte nu mai arăta băeţilorŭ aşa ci-că, cum era vremea, că dĕ! tóte la vremea lorŭ şi după vreme.

Nevoile pururea 'sŭ nevoi, numai nu suntŭ pururea totŭ la unŭ felŭ cu cele din vremurĭ.

Auḑea pe zapciu grăindŭ aşa, mai pe câte-unŭ proprietarŭ megieşŭ, mai pe unu şi pe altu, şi ḑicea şi elŭ amu, că aşa sĕ cădea sĕ fiă.

Şi fiind-că omŭ cu alt-feliu de carte trebuia satului pentru învĕţătura băeţilorŭ, apoi mai cărturarŭ ca Vladŭ?

Ar venì ficioru-su aicĭ, s'ar pune sĕ fiă satului ajutorŭ, s'ar însura cu Măriuca, şi traiu Vlade pe urmă, sĕ se uite şi Dumneḑeu cu dragŭ l'aşa traiu.

Da unde ascultà diavolu de Vladŭ!

Şi tare-'i era cu mirare lui Moş-Trohinŭ cum sĕ nu tragă Vladŭ la satu lui, şi mai alesŭ cum sĕ uite pe Măriuca?

Ce? par'că nu se dase 'n vêntŭ după ea, când venise într'o vară acasă?

Sĕ-şĭ pĕrdă mintile, nu altă ceva!...

Da veḑĭ-că Măriuca nu era din cele, care sĕ uită şi la alţii.

Îi dase Dumneḑeu pe Pĕtru Muşatŭ, cu dênsu se încinsese la traiu, cu dênsu era s'o ducă în cinste, décă nu şi cu dragoste.

Nu mai putea şi Măriuca după Vladŭ, că era chiposŭ, mândru îmbrăcatŭ, că grăia frumosŭ ca unŭ boeriu, nu alt-ceva, ei, da veḑĭ-că nu se căḑee.

Vladŭ era sĕ pornéscă ér la Iaşĭ: sĕ ducea cu folosu, vorba ceea, şi Măriuca rĕmânea cu ponosu.

Le scia tóte aistea, Moş-Trohinŭ; şi tocmai de-aceea, uite, se mira, tare se mai mira cum de nu se mai gândesce Vladŭ la Măriuca, după care murea cu ḑile în fiă-care ḑi?....

Sĕ făcuse atuncĭ ca o scóbă de doru Măriucăi; bolia, de pusese pe gândurĭ de grijă pe Moş-Trohinŭ; pe urmă îi scrisese din Iaşĭ mereu şi-'lŭ totŭ întrebase de Măriuca; ér amu sĕ tacă chiticŭ? Mare minune!

La unŭ Crăciunŭ, după ce murise Pĕtru Muşatŭ, socotiţĭ, că n'alergase Vladŭ într'unŭ sufletŭ, cu totŭ timpu protivnicŭ? Ba încă cum!

Şi nu, şi nu, sĕ iee pe Măriuca la Iaşĭ cu elŭ!....

Da veḑĭ-că Măriuca fusese femeiă cu minte....

In satu ei vrusese sĕ rĕmâe, şi rĕmăsese, ér „cuconaşu" Vladŭ, — cum îi ḑicea ea în rîsŭ, — sĕ întorsese buzatŭ la Iaşĭ, focŭ de mâniosŭ pe Măriuca, dér şi focŭ de îndrăgostitŭ după dênsa.

Cum sĕ facă şi cum sĕ drégă amu ca sĕ-lŭ hotărască pe Vladŭ sĕ vie în satŭ?

Écă ce-'lŭ muncea pe Moş-Trohinŭ.

De-aceea lăsase pe Măriuca sĕ vămuéscă, şi pornise înapoi acasă, cu sufletu în mare turburare.

Vĕḑuse câtŭ era de mare doru Măcăi după Vladŭ alŭ lui, câtă jale era pe sufletu ei, că Vladŭ s'arăta nepăsătorŭ şi uitucŭ de cele trecute, — şi asta, veḑĭ, îi încărcase inima de obidă.

Écă ajunse, pe cale, pe dascălu Lisandru, care sfătuia cu Popa Mateiu.

— Bine, că ne-ai eşitŭ în drumŭ,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Literatură.

Arta de a trăi de Stugau, traducere liberă de *Ieronimŭ G. Bariţiu.* Acestŭ escelentŭ şi prea instructivŭ opŭ, care pentru tóte împrejurările vieţei ofere bogate consolaţiunĭ şi învĕţăturĭ, se póte procura dela librăria Ciurcu din Braşovŭ, cu preţulŭ de 50 cr.

*

La Blaşiu a apărutŭ: **„Manualŭ de Poetică română“** în usulŭ scólelorŭ secundare, revĕdutŭ şi întocmitŭ după planulŭ ministeriului ungurescŭ de culte şi instrucţiune publică de *Alesiu Viciu*, profesorŭ gimnasialŭ. E vorba adecă de cunoscutulŭ manualŭ de poetică română alŭ d-lui I. Manliu, pe care d-lŭ Viciu, autorŭ alŭ mai multorŭ opurĭ didactice de valóre, l'a revĕdutŭ şi întocmitŭ ast-felŭ, ca sĕ pótă fi întrodusŭ ca manualŭ şi în gimnasiile nóstre de aicĭ.

*

In tipografia „Aurora“ A. Todoranŭ din Gherla (Szamosujvár) a apărutŭ: **Ţile negre**, versurĭ de *Petrea dela Cluşiu*, cu o prefaţă de George Simu. Broşura I. Formatŭ 8⁰ de 112 pag., conţine 37 poesii, tiparŭ curatŭ, hârtiă fină. Preţulŭ 50 cr. trimisŭ francatŭ. Venitulŭ curatŭ e destinatŭ pentru înfiinţarea unui fondŭ, din care cu timpulŭ sĕ se edea o fóiă pedagogico-literară. De vêndare la d-lŭ Petru Conda, învĕţ. în Ajton (com. Coşiocnei) şi la tipografia „Aurora“ în Gherla.

Producţiunĭ şi petrecerĭ.

Din *Boroşŭ-Ineu* ni-se scrie, că concertulŭ, ce l'au datŭ tinerii plugarĭ românĭ de acolo în ţiua de 13 (25) Februarie c. a avutŭ unŭ succesŭ fórte îmbucurătorŭ. Au luatŭ parte la elŭ mulţime de plugarĭ românĭ, în frunte cu preotulŭ, primarulŭ şi învĕţătorulŭ. Petrecerea, ce a urmatŭ după concertŭ, a fostŭ câtŭ se póte de însufleţită. În pausă s'au jucatŭ jocurile naţionale „Căluşerulŭ“ şi „Bătuta“ de 12 tinerĭ, în frunte cu d-lŭ învĕţătorŭ de-acolo, care multŭ a ostenitŭ pentru buna reuşită a acestei producţiunĭ. Poporulŭ a rĕmasŭ animatŭ. Venitulŭ a fostŭ destinatŭ pentru corulŭ vocalŭ alŭ tinerilorŭ plugarĭ.

— În *Petroşenĭ* s'a datŭ la 3 Martie n. c. o petrecere în favorulŭ bisericei gr. or., despre care ni-se scrie, că a reuşitŭ fórte bine. S'a jucatŭ „Căluşerulŭ“ şi „Bătuta“ de 9 tinerĭ în costumŭ naţionalŭ, sub conducerea vătavului Nicolae Socolŭ. Podóba petrecerei au ridicat'o mai alesŭ frumósele costume naţionale ale dómnelorŭ şi domnişórelorŭ române. Venitulŭ materialŭ de asemenea a fostŭ îmbucurătorŭ.

— În *Oraviţa montană* va arangia Reuniunea română de cântărĭ şi musică de acolo unŭ balŭ costumatŭ, ce va avé locŭ mâne, în 11 Martie st. n. Balului îi va premerge o producţiune din partea corului mixtŭ.

Povestirĭ economice.

de *I. Georgescu.*

Cum se rĕsădescŭ pomii?

— Pentru ce ai făcutŭ gropile acelea în grădină, d-le învĕţătorŭ?

— Voescŭ sĕ mai rĕsădescŭ la primăvéră câţĭ-va altoi, bade Tomo, fiindŭ-că vĕdŭ, că aicĭ mai este locŭ golŭ şi n'aşĭ vré sĕ rĕmână nefolositŭ.

— Bine, d'apoi D-Ta de tómna facĭ gropile, în carĭ voescĭ sĕ rĕsădescĭ altoii?

— De tómna, bade Tomo! E cu multŭ mai bine, décă facemŭ de tómna gropile pentru altoii, ce voimŭ a-i rĕsădi primăvéra, pământulŭ peste iérnă póte ast-felŭ sĕ degere bine şi sĕ se mai dirégă de zăpadă şi de ploi.

— Te rogŭ sĕ-mĭ povestescĭ şi mie, cum rĕsădescĭ D-Ta altoii?

— Eu, bade Tomo, după-cum vedĭ, când vréu sĕ rĕsădescŭ altoi, facŭ totŭdéuna gropile de tómna, bagŭ în ele câte două trei furcóie de gunoiu, ér primăvéra, după ce s'a desgheţatŭ pământulă, mĕ apucŭ şi scotŭ altoii din tabla de altoitŭ, dér îi scotŭ cu multă grijă, ca sĕ nu le pré vatĕmŭ rădĕcinile. Retezŭ apoi rădĕcina din mijlocŭ (principalŭ), care merge ca fusulŭ oblu în josŭ prin pământŭ, ca sĕ rĕmână numai ca de o urmă şi jumĕtate de lungă; toţĭ altoii apoi îi bagŭ pe o jumĕtate de césŭ cu rădĕcinile în mustulŭ gunoiului, séu că facŭ anume pentru ei o ciruélă de apă cu balegă próspĕtă!

După tóte astea iau altoii şi-'i ducŭ pe fiă-care la grópa lui; scotŭ gunoiulŭ din gropĭ, aşeḑŭ pe fundulŭ gropii o lespede, fiindŭ-că aicĭ pământulŭ de desubtŭ e stĕrpŭ şi rĕu de totŭ, aşa încâtŭ străbĕtândŭ pomulŭ cu rădĕcinile la o afundime mai mare, ar puté căpĕta gălbinare. După ce i-am aşeḑatŭ în gropĭ câtŭ se póte de bine, pământulŭ scosŭ din gropĭ îlŭ aruncŭ érăşĭ pe rădĕcinĭ, însĕ aşa, ca pământulŭ de de-asupra gropii sĕ se vină de desuptŭ pe rădĕcinĭ, ér celŭ de desuptŭ sĕ se vină de-asupra pământului.

Până când aruncŭ pământulŭ în grópă scuturŭ de mai multe-orĭ uşorŭ altoiulŭ cu mâna, ca sĕ ajungă pământulŭ şi sĕ umple tóte golurile dela rădĕcină.

După ce am acoperitŭ rădĕcinile, mĕ apucŭ şi calcŭ uşorŭ pământulŭ cu piciorulŭ, ca sĕ se îndese; împlântŭ câte doi, trei parĭ lângă altoiu, ca sĕ nu-'lŭ plece vêntulŭ, séu sĕ-'lŭ vateme ceva, apoi umplu bine gropile, şi gunoiulŭ, care a fostŭ în ele îlŭ punŭ chiar de-asupra. — La tóte lucrurile acestea eu punŭ, bade Tomo, şi şcolarii mai mărişorĭ, ca sĕ învеţe şi ei!

— Câtŭ de departe se rĕsădesce unŭ altoiu de altulŭ, d-le învĕţătorŭ?

— Merii, perii şi cireşii se rĕsădescŭ la o depărtare de ḑece metrii, séu cincĭ stânjinĭ; prunii, persecii şi vişinii la o depărtare de 5 metri séu trei stînjinĭ, ér nucii şi castanii se rĕsădescŭ la o depărtare de 12 metrii séu 6 stînjinĭ.

— Óre în care pământŭ îi priesce mai bine la fiă-care soiu de pomŭ, d-le învĕţătorŭ?

— Mĕrului, bade Tomo, îi priesce mai bine în pământulŭ galbênŭ séu lutosŭ, şi mai umedŭ; pĕrului în pământulŭ humosŭ şi mai vărosŭ; prunului în pământulŭ lutosŭ şi umedŭ; cireşului şi vişinului în pământulŭ galbênŭ, din faţa sórelui, şi în urmă persecului, gutuiulŭ, alunulŭ şi nuculŭ se mulţămescŭ cu pământulŭ celŭ mai rĕu, de pe cóste, numai sĕ fiă scutiţĭ de vênturile recĭ de către méḑănópte.

— Am auḑitŭ, că pomilorŭ le umblă mai bine în săpătură, ca în ţelină, d-le învĕţătorŭ! adevĕratŭ sĕ fiă?

— Până la 10 anĭ e mai bine sĕ fiă în săpătură, de aci încolo le umblă mai bine în ţelină.

— Am auḑitŭ, că dela ocârmuire sĕ se fi datŭ poruncă sĕ punemŭ pomĭ şi pe marginea drumurilorŭ, căilorŭ, rîurilorŭ şi văilorŭ. Aşa sĕ fiă óre?

— In ţéra nemţéscă şi franţuzéscă póte vedé omulŭ aşa ceva, la noi însĕ nu! 'Mĭ aducŭ aminte, că şi la noi a cerutŭ unŭ comitatŭ, ca ocârmuirea sĕ dea o asemenea poruncă, dér ocârmuirea i-a rĕspunsŭ: stăruiţĭ, ca sĕ se înfiinţeze pe lângă fiă-care şcólă câte-o grădină şcolară de pomăritŭ, în care şcolarii mai mărişorĭ sĕ pótă învĕţa: a sĕmĕna, a altoi, a rĕsădi şi a îngriji pomii; stăruiţĭ, ca toţĭ locuitorii dela sate sĕ créscă, sĕ altoéscă şi sĕ îngrijéscă bine de pomii din grădinele lorŭ; atuncĭ putemŭ porunci apoi, ca fiă-care locuitorŭ sĕ planteze din grădina sa câte 20—30 de altoi pe marginea drumurilorŭ séu a riurilorŭ, căcĭ pómele lorŭ vorŭ sta; până când însĕ nu vorŭ avé toţĭ locuitorii póme destule în grădinile lorŭ, necum sĕ stea pómele pe marginea drumurilorŭ orĭ a rîurilorŭ, dér nicĭ cele de prin grădinĭ nu vorŭ puté fi păzite de ajunsŭ.

POVEŢE.

Unŭ bunŭ mijlocŭ de a conserva fructele. Bumbaculŭ are proprietatea de a conserva fructele, şi în acelaşĭ timp de a întârḑia cócerea lorŭ; acéstă din urmă proprietate a bumbacului este fórte preţiósă. Merele, perele, şi chiar strugurii se potŭ aşeḑa în óle de ferŭ albŭ, între două straturĭ de vată, apoi vasele se închidŭ într'unŭ modŭ ermeticŭ, plumbuindu-se capacele; după aceea vasele se punŭ într'unŭ locŭ, unde sĕ nu se producă o schimbare bruscă de temperatură. Prin acestŭ mijlocŭ fórte simplu se potŭ păstra chiar fructele cele cópte, mai multe sĕptĕmânĭ; acestŭ lucru de multe orĭ este prea avantagiosŭ pentru vinderea fructelorŭ. Se potŭ obţiné de asemenea resultate admirabile cu o cameră rece, avêndŭ o temperatură dela 1—2 grade de asupra lui zero, pentru-că viéţa fructelorŭ este suspendată, şi cócerea nu póte sĕ se facă, câtŭ timpŭ fructele se vorŭ lăsa în acéstă cameră frigurósă.

*

Conservarea florilorŭ în ghiaţă. Grădinariĭ au aflatŭ unŭ mijlocŭ de-a putea trimite buchete de florĭ la o depărtare orĭ câtŭ de mare, fără ca sĕ se veştejéscă. Acésta se face aşa, că florile se aşéḑă între sloi de ghiaţă şi ast-felŭ se espedează în stare îngheţată. Unŭ negustorŭ de florĭ din Londra a primitŭ ḑilele acestea o ladă plină cu florĭ din Noua-Seelandă. Florile erau pachetate în modulŭ cum am arătatŭ mai susŭ. Negustorulŭ topi ghiaţa şi găsi buchetele în stare atâtŭ de próspĕtă, ca şi cum atuncĭ le ar fi culesŭ din grădină.

*

Sfaturi pentru paza ochilorŭ. Culcatŭ nicĭ-odată nu ceti. — Nu ceti în trenŭ, séu la lumină slabă. — Nu ceti décă eştĭ bolnavŭ séu convalescentŭ. — Lucréză în lumină de-ajunsŭ şi lumina sĕ-ţĭ vie ţie lucrândŭ, de susŭ şi despre stânga. — Ingrijesce, ca sĕ trăescĭ în aerŭ sănĕtosŭ. — Spală-ţĭ de trei orĭ pe ḑi ochiĭ cu apă rĕcoritóre, nu cu apă rece, séu caldă. — Nu privi cu ochiĭ pironiţĭ multŭ timpŭ pe acelaşĭ locŭ. — Privesce adesea la cerulŭ albastru, séu la câmpiile şi arboriĭ verḑĭ, şi totŭ-d'auna hârtiă verde sĕ acopere masa ta de lucru. — Dormĭ de ajunsŭ şi în odae întunecósă.

*

Sexulŭ ouĕlorŭ. D. Brasseur-Leférre a descoperitŭ mijloculŭ d'a cunósce înaintea clocirei, décă din ou va eşi cocoşŭ séu găină. Sĕ aşéḑă oulŭ între ochĭ şi lumină şi ne uitămŭ printr'însulŭ. Décă spaţiulŭ, care se zăresce, se află în centrulŭ gălbenuşului, atuncĭ este unŭ indiciŭ aprópe sigurŭ, că trebue sĕ producă unŭ cocoşŭ, décă este puţinŭ la o parte, o găină.

Moş-Trohine, îi grăi Lisandru, că tocmai la dumnéta veniamŭ.

— Apoi bine, dascăle, că s'o nimeritŭ, rĕspunse Moş-Trohinŭ, cu chipu nu tocmai seninŭ. Şi la ce vĕ 'ndémna cugetu către mine?

— S'o făcutŭ, că n'ai vrutŭ sĕ mai fii primarŭ est-timpŭ, taică, — luă cuvêntŭ popa Mateiu, da vorba d-tale, când îi pune-o, sĕ ţine în sémă, că tótă lumea de bunŭ şi dreptŭ te cunósce.... Eu şi cu dascălu Lisandru ne-amŭ sfătuitŭ, tată, sĕ facemŭ ce-omŭ face şi uite, sĕ clădimŭ şcólă nouĕ, ca sĕ fiă spre mândriă satului şi spre cinste... Grăesce dumnéta, Moş-Trohine, cu primaru, ostenesce-te până la Piatra de grăesce cu boerii din celŭ comitetŭ judeţianŭ, cum îi ḑice; grăesce cu prefectu, şi cu toţĭ, Moş-Trohine, cu toţĭ, şi hai sĕ ne vedemŭ visu cu ochii....

— Apoi, Sfiinţia-ta, bine-ai plănuitŭ şi spre laudă îţĭ este, ér mie mare cinste mi se face şi bucurosŭ face-m'oiu şi eu luntre şi punte pentru isbânda lucrului.

— Ba încă dascălu Lisandru s'o gânditŭ şi la o şcólă pentru fete, că de! Moş-Trohine, adecă de ce nu s'ar lumina şi sĕracele fetele satului? Eu am auḑitŭ, că suntŭ şcolĭ pentru fete în multe sate.

....Adecă de ce n'ar fi şi la noi?....

— Dómne, că bine ar fi, Sfinţia-ta.... Écă m'oiu porui sĕptĕmâna asta la târgŭ, că tare mi-i dorŭ de faptă bună...

— Cuconu Nicu Salbă pe urmă audŭ că-i în Piatra; o venitŭ, ca totŭ omu, acasă de Sfintele Pascĭ.

— Aşa? Atuncĭ amandea la dênsu, părinte.... Cuconu Nicu mĕ cunósce de sunt anĭ de ḑile... Totŭ îi şi senatorŭ de ceia, la stăpânire.... Socotŭ, că ne-o asculta nevoia şi ne-o fi sprijinŭ strădaniei, grăi Moş-Trohinŭ.

— Şi écă ce mi-o mai venitŭ în gândŭ, Moş-Trohine, luă cuvêntŭ dascălu. Eu n'o mai potŭ duce cu dăscălia, că mi-am făcutŭ veacu. De ce n'ai aduce pe Vladŭ, măre, sĕ fiă dascălŭ, nu şagă, cu sciinţă de carte nouĕ....

— Écă, vedĭ, la aiasta m'am gânditŭ şi eu.... Da unde-i chipŭ sĕ-'lŭ plecŭ pe îndĕrătnicu, ascultărei mele?... Nu vrea sĕ mai audă nicĭ de mine, nicĭ de satu lui, nicĭ de Măriuca, — şi mai hanţuşcă de muere ca Măriuca, unde se mai află? Şi dór' îi sfîrîia inima după dênsa! Uite de ce suntŭ mâhnitŭ, că nicĭ vĕdŭ de unde umblu.... Cum nu mi-ar fi voia sĕ-lŭ vĕdŭ aicĭ lângă sufletu meu, cu casă, cu copii, dascălŭ luminatŭ, sĕ fiă dragŭ tuturorŭ cum am fostŭ eu? Dumneḑeu nu mi-ar ţiné 'n sémă vorba, da pe semne, multă carte nu-i a bine, că uite, cum schimbă sufletu omului de nu mai ḑicĭ că-i elŭ....

— Nu grăi aşa, tată, luă cuvêntŭ popa Mateiu. Nu cartea rătăcesce cugetu, ci alte celea din târgurile marĭ.... Ia mi-te îndémnă mai bine colo, la Iaşĭ, după ce te-i duce în Piatra, şi vedĭ cum şi ce felŭ trăesce pe-acolo, de nu se îndură de Iaşĭ, sĕ-lŭ lase.

— Nu-i cu cale sĕ se ducă Moş-Trohinŭ; da uite, m'oi duce eu, că totŭ îmĭ pusesem de gândŭ sĕ mĕ ducŭ, sĕ facŭ Paştile la soru-mea în Sculenĭ, grăi dascălu Lisandru.

— Ḑĕu? te-ai duce şi pe la Iaşĭ, dascăle? întrĕbă cu bucuriă Moş-Trohinŭ.

— Da cum sĕ nu mĕ ducŭ, Moş-Trohine? Cată sĕ facemŭ unii pentru alţii, spre folosu şi alŭ nostru şi alŭ obştei.

— Sĕ-ţĭ dea Dumneḑeu sănĕtate, dascăle şi sĕ ai parte de tóte cele avute....

— Apoi că pentru mine, Moş-Trohine, de-amu sapa şi lopata.... Mulţămescŭ lui Dumneḑeu de ce-am pututŭ face până amu.

— Atuncĭ ne-amŭ înţelesŭ cu toţii, grăi Moş-Trohinŭ. Oiu rugà pe Părintele Mateiu sĕ-mĭ scrie scrisóre lui Vladŭ şi ţioiu da-o sĕ 'i-o ducĭ. Apoi m'oiu porni la Piatra, mai veselŭ, măre, c'o nădejde în sufletŭ.

— Apoi, cu plecăciune, Moş-Trohine, grăi Popa Mateiu, şi-omŭ mai sfătui înainte de plecare.

— Omŭ sfătui, feresce. Cu pace bună Părinte şi dascăle frate....

Moş-Trohinŭ ajunse acasă uşuratŭ par'că de cine scie câtă greutate, care 'i se pusese pe inimă.

Póte că era sĕ facă Dumneḑeu minune, ca dascălu Lisandru sĕ întórcă pe Vladŭ dela apucăturile lui îndărĕtnice!

Când era sórele de-o suliţă, écă unŭ băeţelŭ de vr'o optŭ, nouĕ anĭ, că întră în ograda cea mare şi curată a lui Moş-Trohinŭ, şi-i aduse vorba dela Măriuca dela móră, ca sĕ se repéză Moş-Trohinŭ până la dênsa.

Şi purcese Moşnégu, că-i spunea gându a bine....

Óre nu plănuise Măriuca ceva?

Ba ḑĕu plănuise, şi încă ce lucru isteţŭ şi plinŭ de şiretlicŭ!

Moş-Trohinŭ rîse cu dragă inimă, mi-o sărută de trei orĭ în şirŭ pe obrăjiorii ceia bunĭ de muşcatŭ şi porni, pe când amur-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din viéța animalelorŭ.

De Maro.

Cei trei soțĭ negri.

(Corbulŭ, Cióra și Ceuca).

A sositŭ luna lui Octomvre. In fiă-are diminéță trece pe de-asupra grădinei nóstre, cu strigătŭ tare, o cétă de *cióre de semĕnăturĭ*, și în fiă-care séră se întórce erășĭ înapoi, de unde a pornitŭ diminéța. Mĕ uitŭ după ele și 'mĭ trecŭ prin capŭ totŭ feliulŭ de gândurĭ; de pildă, că stră-noșii noștri, Romanii cei vechĭ, au avutŭ isce ómenĭ numițĭ „augurĭ", carĭ le pro-țiau lorŭ din sborulŭ paserilorŭ, și între aserile acelea erau și ciórele; profețiau decă din împrejurarea, că în ce direcțiu-e au sburatŭ ciórele diminéța; dela stân-a spre drépta, sĕu dela drépta spre stânga?

Corbulŭ, cióra și *ceuca*, aceștĭ trei soțĭ negri, cu tóte neamurile, ce le mai au, for-méză o familiă mare, pe care mulțĭ dintre menĭ nu o cunoscŭ, și pentru aceea vomŭ bi despre toțĭ pe rêndŭ.

Corbii (corvus) suntŭ de cincĭ specii, semĕnă multŭ unulŭ altuia, au pene m totŭ de o colóre și nu se ținŭ pré cu-ațĭ. Pentru forma corpului lorŭ suntŭ nu-mĕrațĭ între paserile cântătóre, însĕ ceea e numimŭ noi cântecŭ, nu li-e dată cor-ilorŭ, din contră ei au toțĭ unŭ strigătŭ ecioplitŭ, puternicŭ și neplăcutŭ. Toțĭ ntŭ fricoșĭ, viclenĭ și iubitorĭ de cértă; écă însĕ i-ai prinsŭ, atuncĭ se pórtă cu în-redere și învață ușorŭ chiar și a vorbi.

Celŭ mai cunoscutŭ din familia cor-ilorŭ e *corbulŭ negru* (corvus corax), pen-ru-că e cu multŭ mai mare de câtŭ toțĭ in némulŭ lui. Dela vêrfulŭ ciocului până capĕtulŭ códei are o lungime de 26 țolĭ dela vêrfulŭ unei aripĭ întinse până la ĕrfulŭ celeilalte, 56 țolĭ. Vocea lui sună a: *craach, craach!* Penele 'i suntŭ negre, de unde și dice Românulŭ, că e „negru corbulŭ", — ținuta lui e nobilă și fă-să. Décă stă între rudele lui, atuncĭ în-ată se póte vedé demnitatea, ce o are, de purtarea celorŭ din jurulŭ lui; mai ultŭ sĕ temŭ de elŭ, decâtŭ îlŭ iubescŭ, mai bucurosŭ îlŭ încungiură. Dér nicĭ ŭ nu pune așa mare prețŭ pe societatea lorlalte némurĭ, căcĭ îlŭ vedĭ totŭ cam ngurŭ; cum nu se încredŭ în elŭ, așa cĭ elŭ nu se increde în alții. Chiar și odulŭ în care își clădesce elŭ cuibulŭ, re, pe arborii cei mai înalțĭ și lunecoșĭ, ai alesŭ pe vêrfurĭ uscate, unde nu póte nge omulŭ ușorŭ, arată, că ce naturelŭ e elŭ. Décă își face cuibulŭ pe ruine, a-ncĭ de sigurŭ stă într'unŭ locŭ, încâtŭ cei mai cutezătorĭ băețĭ se cugetă, că e este cu minte lucru, sĕ se sue la elŭ. și ceilalțĭ membri din familia lui, așa corbulŭ are mare plăcere pantru lucrurĭ ălucitóre, mai alesŭ de metalŭ (aurŭ ar-gintŭ), și décă i-lŭ facĭ soțŭ de casă, tre-bue sĕ te cam uiți după elŭ, căcĭ îi place sĕ fure. Corbulŭ liberŭ se ținŭ departe de case și ómenĭ, și aduce numai unŭ singurŭ folosŭ, că stîrpesce șórecii de câmpŭ; a-césta e singura lui virtute, căcĭ de-altcum umblă totŭ numai sĕ răpéscă, ce póte. Vê-néză după paserĭ, pescĭ, reptilii și alte ani-male mai micĭ, ba atacă chiar și epurĭ și capre tinere; acestora li-se pune în spate și le ciocănesce în capŭ, pâ'n ce amețescŭ. Pescii îi ciocănesce prin ghiață sĕu îi scóte de prin apele mai micĭ. Pe paserĭ le prin-de și le ruinéză cuiburile. Putemŭ decĭ dice, că peste totŭ *corbulŭ negru e stricăciosŭ.*

Acesta însĕ e singurulŭ, care e așa de rĕu, și elŭ și piere pe dি ce merge; cei-lalțĭ din némulŭ lui însĕ, deși facŭ și stri-căciunĭ, totușĭ aducŭ mai multe folóse, ca daune, și este pĕcatŭ, de a-i persecuta.

Precum corbulŭ este celŭ mai mare, ast-felŭ *ceuca* (corvus monedula) este cea mai mică din familiă, de-óre-ce ea este dela ciocŭ și până la códă numai de 13½ țolĭ de lungă. Cine nu cunósce paserile cu sbo-rulŭ repede, ce se așédă cu grămada pe turnurile bisericilorŭ! Penele lorŭ suntŭ la grumadĭ și pe pântece cenușii, ér mai în-colo negre lucitóre. Décă întrebămŭ pe ceucă de viéța și nutremêntulŭ ei, atuncĭ audimŭ următórele: E dreptŭ, că mai a-pucă câte o pómă și ciréșă din pomĭ, dér nu face așa mare daună, căcĭ deoparte nu se prea apropriă bucurosŭ de ómenĭ, dealtă-parte mulțĭ o ținŭ în depărtare de fructe prin aceea, că acață prin pomĭ surorĭ perite și umplute, de ale ei. Apoi ce-i dreptŭ, câte odată mai mâncă și câte o pasĕre mai mică, dér ocupațiunea ei principală totușĭ nu este nicĭ culesulŭ de póme, nicĭ vêna-tulŭ după paserĭ, ci *stîrpirea insecterlorŭ* și a *cărăbușilorŭ.* Pe sub cuiburile lorŭ s'au aflatŭ adese grămăgióre de aripĭ de cără-bușĭ, pe carĭ i-au adusŭ de mâncare pui-lorŭ. De-óre-ce sbóră fórte repede, ele prindŭ insectele în sborŭ, adună totŭ ce află de mâncare pe pământŭ și rîcăescŭ și prin pământŭ, până unde ajungŭ cu cio-culŭ, mirósă fórte bine vermii și larvele. De aceea putemŭ cu totŭ dreptulŭ dice, că *ceuca peste totŭ este o pasĕre folositóre.*

Mai folositóre încă este o a treia din familia acésta, adecă *cióra de câmpŭ,* sĕu *de semĕnăturĭ* (corvus frugilegus). Acésta e tótă négră și mĕsură dela capŭ până la vêr-fulŭ codii 18 țolĭ; trăesce în societățĭ marĭ cu surorile ei, și se află mai desŭ pe la noi. Cele mai bătrîne se potŭ ușorŭ cunósce de pe împrejurarea, că rădĕcina ciocului nu li-e acoperită cu pene, ca la celelalte rude, ci este gólă, și se pare ca și când și-ar fi julitŭ penele prin folosința désă a ciocului, ceea ce e și adevĕratŭ, căcĭ acésta vine dela rîmatulŭ după larve.

In legătură strînsă stă viéța ciórelorŭ cu sĕmĕnăturile. Pe timpulŭ secerișului e dreptŭ, că cióra mâncă grâu, décă însĕ i-lŭ stropescĭ cu apă várósă, atuncĭ cióra astu-tă nu se atinge de elŭ, de-óre-ee scie, că i-se face rĕu de elŭ; puii probéză odată, dér mai multŭ nu. Face însĕ multŭ folosŭ cióra ómenilorŭ prin stîrpirea insectelorŭ de prin sămĕnăturĭ. Plugarulŭ póte ușorŭ observa, cum sbóră pe timpulŭ aratului ciórele în jurulŭ lui, urmărindu-lŭ, pentru de a aduna larvele, ce rĕmânŭ după elŭ. Dér apoi încă pe timpulŭ cărăbușilorŭ! Câte cincĭ-decĭ de cióre sbóră deodată pe arborĭ, unde suntŭ mulțĭ cărăbușĭ. Acĭ se împartŭ în douĕ grupe: una rĕmâne în ar-bore, ér cealaltă se așédă pe pământŭ. Cum jócă cele de prin arbore! Și cu câtŭ s'arŭ și jócă mai bine, cu atâtŭ adună cele ce se află pe josŭ mai cu zelŭ. Cele din pomŭ scutură cărăbușii și după-ce ciórele de pe josŭ suntŭ sătule, atuncĭ se schimbă. Invĕ-țătura din totŭ lucrulŭ este, că *cióra e unŭ animalŭ fórte folositorŭ.*

Afară de aceste mai suntŭ câte-va speții de corbĭ și cióre, precum *corvus cor-nix și corvus coronae* de colóre négră-suriă. Cea dintâiu e pasĕre călĕtóre, cea din ur-mă însĕ se află și pe la noi; însĕ aceste trăescŭ numai singuratice și de aceea nicĭ nu au deosebită însĕmnătate. Mai suntŭ apoi *corbii și ciórele de munte* și așa numițĭ *crancăi* de o mărime uimitóre. Aceștĭ din urmă se nutrescŭ mai alesŭ cu mortăciunĭ, vênéză însĕ și animale mai marĭ, ca iepurĭ, capre, mei, purcei etc.; ba s'a întêmplatŭ, că corbĭ bĕtrânĭ de munte au apucatŭ chiar și copii micĭ de pe câmpŭ, pe carĭ mamele neîngrijitóre îi așédă sub câte unŭ arbore séu lângă tufișe, și îi lasă singurĭ până ce ele lucră. De aci vine, că Romă-nulŭ vrêndŭ sĕ amenințe pe copii rĕi, le dice: „Purtați-vĕ bine, că de nu vĕ duce cióra!" Totŭ aci amintescŭ unŭ proverbŭ bunŭ românescŭ, adecă: *„Corbŭ la corbŭ nu-'și scóte ochii!"*

*

Ceva despre vulpe.

Folosulŭ și stricăciunea, ce o produce vulpea se îndréptă după împrejurărĭ. Nu-tremêntulŭ de căpeteniă alŭ vulpei suntŭ șórecii, dér, durere, nu totŭ-déuna suntŭ a-cești singurulŭ nutremêntŭ alŭ ei, căcĭ fórte adese se plângŭ amarŭ sătenii asupra pagubelorŭ cășunate de vulpe între găinĭ și gâsce. Are apoi mare plăcere vulpea de a cerceta și cuiburile paserilorŭ și le jă-fuesce puii, ba adeseorĭ se trage încetŭ pe pântece și înșelândŭ ast-felŭ paserile mai bătrêne le apucă și le mâncă și pe aceste; mai alesŭ o face ea asta de multe-orĭ cu pițigușii. In ținuturĭ șesóse, fructifere și cu climă domólă aduce însĕ vulpea marĭ fo-lóse prin stîrpirea șórecilorŭ, așa de stri-căcioșĭ sĕmĕnăturilorŭ. Cu tóte acestea ea este unŭ animalŭ fórte prigonitŭ de ómenĭ; póte cu atâtŭ mai tare, căcĭ e cunoscută și renumită prin viclenia ei. In țéra en-glezéscă se facŭ vênătorii marĭ de vulpĭ și se întêmplă, că câte odată cu sutele de ómenĭ, călărĭ și căpăii alérgă tótă diua du-pă o vulpe păn' ce o prindŭ.

MULTE ȘI DE TOATE.

Carolŭ alŭ V-lea între tâlharĭ.

Impĕratulŭ Carolŭ alŭ V sĕ rĕtăcise la o vênătóre. De-o parte a pădurii pe unde se rĕtăcise, află o colibă și întră în ea. Pe unŭ patŭ de scândurĭ durmiau patru ómenĭ, de pe ale cărorŭ fețe sĕ vedea a fi nisce tâlharĭ — și într'adevĕrŭ ei erau nisce hoțĭ. Impĕratulŭ ostenitŭ cerŭ dela femeia ce se afla în colibă, sĕ-i dea unŭ păharŭ de apă. Abia bĕuse, și unulŭ dintre tâlharĭ se sculă din patŭ, sĕ apropià de elŭ și-ĭ dise:

— „Eu am visatŭ, că mi s'ar potrivi de minune mantaua ta".

Cu vorbele acestea smulse mantaua împĕratului. După aceea veni alŭ doilea hoțu și dise: — „Eu am visatŭ că minté-nulŭ tĕu mi-ar fi fórte bunŭ", și-lŭ sili pe împĕratŭ sĕ-lŭ desbrace.

Alŭ treilea dise: „Și eu am visatŭ, că pălăria ta mi s'ar potrivi fórte bine" și îĭ luà pălăria.

Alŭ patrulea dise: „Fluerașulŭ acela cu lanțŭ de aurŭ dela gâtŭ mi-arŭ plăcé mie", și întinse mâna sĕ-lŭ ia. Carolŭ îi dise liniștitŭ: „Aștéptă sĕ te învĕțŭ mai întâiŭ cum sĕ umbli cu elŭ și apoi ți-lŭ dau".

La aceste cuvinte împĕratulŭ fluerà odată câtŭ putŭ cu fluerașulŭ, și într'o cli-pită coliba era plină de ómenii, carĭ erau cu elŭ la vênătóre. Aceștia sĕ minunară fórte multŭ, când vĕdură pe împĕratulŭ mai golŭ, ér hoțiĭ erau tare înspăimântațĭ, când sĕ vĕdură între atâția ómenĭ înarmațĭ.

Impĕratulŭ arătândŭ cătră banditĭ, dise ómenilorŭ sĕi:

„Ómenii aceștia au visatŭ nisce visurĭ, carĭ îi s'au și isbânditŭ îndată. Eu încă am visatŭ, că tus-patru nu suntŭ bunĭ de alt-ceva, decâtŭ de furcĭ, și visulŭ meu încă trebue sĕ se isbândéscă îndată, de aceea poruncescŭ ca pe tus-patru hoțiĭ sĕ-ĭ spân-zurațĭ dinaintea colibei!"

Și visulŭ împĕratului s'a și isbânditŭ îndată, ca și alŭ tâlharilorŭ.

*

Memoriĭ bune.

Din vechime ni se povestesce între alte multe și nenumĕrate și despre uniĭ ómenĭ cu memoriĭ bune. Așa regele *Xerxes* scia numi pe nume pe toțĭ soldațiĭ din nu-mĕrósa sa armatŭ de sute de miĭ. Totŭ așa

---

în inima lui cu sórele unei nădejdĭ pusŭ de mândră.

In séra aceea cu dascălu Lisandru și Părintele Mateiu, alcătuiră scrisóre lui dŭ, povățuiră pe dascălu potrivitŭ cu au Măriucăi și rîseră cu poftă de ce-a sĕ se întêmple.

A doua dি Moș-Trohinŭ se porni la ra și dascălu Lisandru la Iașĭ.

Popa rĕmase sĕ strîngă mână dela ă pentru școlă, ca sĕ vadă cei din ță, câtŭ dorŭ aveau românii sĕ aibă o ire cum se cade....

Ér Măriuca măcina tótă diulica.... clocotea la scocŭ.... móra se 'nvîrtea eu....

III.

Vladŭ a lui Moș-Trohinŭ se afla în ă la o cucónă vĕdană, pe lângă bise-Vulpe.

Nuș'cum făcuse, nuș'cum dresese, că descălecase la venirea lui în Iașĭ.

Cucóna Frăsina îlŭ vĕduse cu ochii ĕndŭ și făcêndu-se mare, unŭ bujorŭ ăcău, scii, sĕ se totŭ uite fetele la a; ba încă și vĕdanele.... Ce? par'că 'aveau adecă inimă pentru datŭ în oste? Ba bine că nu.

Și cucóna Frăsinița, mare, unde mi s'aprinse într'o bună diminéță și unde în-cepŭ sĕ-i bată inima pentru Vlăduleță cu pĕru creță, cum îlŭ desmierda bĕtrânica de dênsa!

Dór' făcuse cucóna Frăsinica patru-decĭ de nodurĭ la curmeiu vieței, d'apoi cum!

Nu ți-sĕ făcea tocmai urîtŭ s'o vedĭ, dér nicĭ tocmai dragŭ sĕ-i dai tótă diua bună diua.

Bietu Vladŭ nicĭ nu visa la gazda lui, care nu-lŭ mai scotea din Vlădulică în susŭ, Vlădulică 'n josŭ....

Elŭ era muncitŭ de gândurĭ de dra-goste în altă parte.... și de gându sĕ se vadă ajunsŭ omŭ învĕțatŭ, omŭ mare...

I se făcea fórte adese-orĭ înaintea o-chilorŭ priveliștea de pe Bistricióră, cu satu într'o parte, mare și mândru ca o gră-dină, cu sălciile stufóse, care sĕ plecau d'asupra apei pururea în drăgostire cu vă-lurelele limpedĭ în boiulŭ petrei de sma-ragdŭ. I se făcea apoi la unŭ cotișorŭ alŭ pîrăului, nisce plopĭ nanțĭ, nanțĭ, ale că-rora frunde tremurau pururea de cine scie ce dragoste ascunsă; 'i se ivea între dênșii iezătura unei morĭ; apoi móra nouă și cu-rată de strălucea la sóre; écă și podișca de scândurĭ învechite, care lega bătătura morii cu celalaltŭ malŭ, și unŭ zăvoiașĭ în fața morii, de unde Bistricióra se pornia pe altŭ brațŭ, mititică și subțire, ca o corde-luță albăstriă cu sclipirĭ de argintŭ.

Și tare-i mai plăcea flăcăului sĕ se uite cu ochii minții la așa mândră prive-liște....

Ér cu fiorĭ îlŭ cuprindea când 'i se închipuia o casă văruită așa de frumosŭ, că sórele dilnicŭ țintuia în păreții ei stele sclipitóre, carĭ 'ți luau ochii....

Și când Măriuca, morărița, cu cămă-șuța cu arniciu, rósă în dreptulŭ a două cireșe furate din grădina zînelorŭ și ascun-se 'n sînŭ, — se ivia vióe și cu gândulŭ de muncă, — bietu Vladŭ își ștergea frun-tea, că-'lŭ năpădiau sudorile.

Și par'c'o vedea pe prispa morii, dusă pe gândurĭ.... cu cugetu la elŭ, care-ĭ grăi-se de dragoste și o robise lui....

Și-'lŭ mustra atuncĭ unŭ glasŭ tainicŭ că nu lăsa têrgu ista mare în carele avea multe de înfruntatŭ pe tótă diua!

Norocirea era acolo și nu mai putea s'o pricépă, căcĭ îlŭ momia o nisuință stă-ruitóre de strălucire în lume....

Era în clasa a VII-a....

Mai avea olecuță încă și școla cea mare, universitatea, era sĕ-i deschidă porțile....

Și visu lui se într'aripa și-'lŭ ducea departe, departe, în lumĭ ascunse altorŭ mintĭ, și clădia pe-acolo palate de fețĭ fru-mosĭ și de zîne cu viéță fără asemănare de mândră....

Și ér 'i se întorcea mintea apoi pe malulŭ Bistricióre și-'i arăta pe Măriuca în sbegiuală par'că cu nisce flăcăi....

Atuncĭ îlŭ mușcà de inimă nu sciu ce dihaniă, și în ochĭ 'i s'aprindea focurĭ de mâniă și par'că ar fi purcesŭ în clipa aceea pentru vecie, din Iașĭ.

Sĕ se sbeguéscă cu alții, și pe dênsu nu voise nicĭ în ruptu capului sĕ-lŭ lase s'o desmierde!

Apoi ce felŭ de îndrăgostire era!

Ei, da la dênsu, ce felŭ de îndrăgos-tire era adecă, de vreme ce nu se îndura sĕ jertféscă Măriucăi nisuințele lui deșerte.

Vedĭ-că elŭ o judeca numai pe dênsa și până în fundulŭ inimei lui nu cuteza sĕ se pogóre, de frică sĕ nu se găsescă vino-vatŭ.

Și dile întregĭ îlŭ chinuia zulia, și dile întregĭ era bietu Vladŭ, între douĕ pa-timĭ: dragostea și năzuința s'ajungă omŭ mare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

scia *Scipio Africanulŭ* și împĕratulŭ *Adrianŭ*. Vestitulŭ predicatorŭ *Hortensius* sĕ lauda, că fiindŭ de față într'o ḑi la o licitațiune mare, póte spune tóte obiectele câte s'au vêndutŭ, cu ce prețŭ și cine le-a cumpĕratŭ. *Cineas*, unŭ trimisŭ alŭ regelui Pyratus, a doua ḑi după sosirea sa la Roma, scia numele tuturorŭ senatorilorŭ și ale fórte multorŭ cetățenĭ romanĭ. Filosofulŭ *Seneca* istorisesce, că în tinerețe putea repeta 3000 de cuvinte în acelașĭ rêndŭ, după cum i s'au cetitŭ. Vitézulŭ *Drusus* scia de rostŭ Iliada și Odisea; totŭ așa renumitulŭ istoricŭ *Sallustŭ* și *Demonsthenes*. *Simonides* în vêrstă de 80 de anĭ avea memoriă mai bună, decâtŭ toțĭ cei ce trăiau pe vremea lui. *Eusebie* ne spune despre unŭ creștinŭ, căruia în góna din ḑilele lui Deocleția nŭ i-se arsese ochiĭ, că într'o adunare publică a recitatŭ cuvintele Sf. Scripturĭ, așa de bine, ca și când le-arŭ fi cetitŭ din carte. *Teodorŭ Beza* așa de bine învĕțase în tinerețe de rostŭ epistolele apostolului Pavelŭ în limba grecéscă, încâtŭ le scia spune fără greșélă și la vêrstă de 80 de anĭ. Au fostŭ mulțĭ cetitorĭ de biblie în vechime, încâtŭ décă s'arŭ fi perdutŭ biblia, ar fi sciut'o scrie fără greșélă. Dér adĭ óre mai află-se ast-felŭ de cetitorĭ?

*

Cea mai mare scândură din lume.

Acéstă scândură a fostŭ scósă dintr'unŭ copacŭ de lemnŭ roșŭ din California, înaltŭ de 91 metri și 10,68 diametru. Scândura are 5 metri lărgime, 5.12 cm. grosime și 36 m. 85 cm. lungime. Etatea copacului este socotită la mai multŭ de 1500 anĭ.

O ast-felŭ de scândură, care n'a fostŭ ușorŭ de lucratŭ, este și greu de transportatŭ, așa încâtŭ prețulŭ sĕu, transportată la San-Francisco, a atinsŭ vr'o 15,000 lei. Acéstă fenomenală scândură este espusă la esposiția din Chicago.

Simpatia și antipatia între vegetale.

Vița suferă lângă dênsa cireșulŭ și ulmulŭ. — O viță de strugurĭ negri lângă una de strugurĭ albĭ o face sĕ dea strugurĭ negri. — Unŭ stejarŭ pusŭ lângă unŭ nucŭ, se usucă. — Cucuta lângă viță se vestejesce. — Trandafirii în apropiere de ceapă și usturoiŭ, au unŭ mirosŭ mai tare.

*

Viața animalelorŭ.

Vulturulŭ negru trăesce 107 auĭ. Șoimulŭ de munte trăesce 162 anĭ. Corbulŭ 110 anĭ. Vulturulŭ cu capulŭ albŭ trăesce 118 anĭ. Coțofana în captivitate trăesce 20 până la 25 anĭ, în libertate mai multŭ. Cocoșulŭ trăesce 15—20 anĭ. Porumbelulŭ 16 anĭ. Privighetórea trăesce 10 anĭ în captivitate. Mierla 15 anĭ și Scatiu trăesce 12—15 anĭ în coleviă.

*

O ciudată sectă religióșă.

Intr'unŭ unghețŭ alŭ pămêntului se află unŭ orășelŭ, în care *dragostea este oprită*. Acestŭ orășelŭ se află în Siberia (partea de médă-nópte a Rusiei) și se numesce Borișkaia-Marka. Locuitorii lui, bărbațĭ și femei împreună luațĭ, suntŭ în numĕrŭ de vre-o miiă de inșĭ și formézŭ o sectă religióșă deosebită, numită *Skapĕ*. Credincioșii acestei secte nu vrĕu sĕ scie de altă dragoste, afară de iubirea față cu religiunea lor. Din causa acésta au și fostŭ, în semn de pedépsă, alungațĭ în Siberia, unde astădĭ îșĭ au orășelulŭ lorŭ, în care bărbațĭ și femei locuescŭ desclinitŭ, avêndu-șĭ fiă-care locuința sa.

Unŭ învĕțatŭ din Petersburgŭ, care acum s'a întorsŭ dintr'o călĕtoriă, ce a făcut'o în Siberia, dă o interesantă descriere în ceea ce privesce credința acestei nenorocite secte religióse. Orășelulŭ în ceea ce privesce curățenia și buna rênduélă, dice, că ar putĕ servi de modelŭ. Stradele, largĭ și curate, suntŭ încungiurate de case solide, carĭ mai peste totŭ au o colóre albă. Colorile luminóse, mai cu sémă însĕ colórea albă, este cea mai plăcută înaintea lorŭ. Mobilele din case sunt mai tóte albe, îmbrăcămintea asemenea e albă, bărbațĭ și femei umblă totŭ în haine albe; chiar și steagulŭ, ce este arboratŭ la primăria orașului, este albŭ.

Intrândŭ în acestŭ orașŭ, streinulŭ rĕmâne uimitŭ de liniștea cea mare, ce o găsesce acolo. Copiiĭ, se înțelege de sine, că nu se află în acestŭ orașŭ, ér cei marĭ nu vorbescŭ unii cu alții mai de locŭ. Décă unŭ streinŭ merge între ei, e bine primitŭ, dér este rugatŭ sĕ nu fumeze și sĕ nu cérŭ dela ei beuturĭ spirtuóse. Secta se susține prin aceea, că în fiă-care anŭ fruntașii comunei facŭ câte-o călĕtoriă prin țéră pentru a câștiga membrii noi. Mulțĭ se simtŭ îndemnațĭ de-a întra în acéstă sectă, ai căreia credincioșĭ toțĭ suntŭ bogațĭ și în stare bună, ér când morŭ averea lorŭ o moștenescŭ membrii cei noi. Pe lângă tóte astea, învĕțatulŭ călĕtorŭ dice, că elŭ n'ar întra în acéstă sectă pentru tóte bunurile lumei.

Calendarulŭ sĕptĕmânei.

FEBRUAR. are 28 ḑile. FAUR.

Ḑilele	Călend. Iul.	Călend. Gregor.
Dum.	27 Păr. Proc. Dec.	11 Constanța
Luni	28 S. păr. m. Vas.	12 Ep. Gregoriu
Marțĭ	1 † Cuv. Eusochie	13 Rosina
Mer.	2 S. Tod. E. Cir.	14 Matilda
Joi	3 SS. Eutrop. Vab.	15 M. Longin
Vin.	4 Cuv. păr. Gher.	16 H. nrieta
Sâm.	5 Sf. Mart. Conon	17 Gertruda

Têrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch.

La 5 Martie n. 1894

Starea rîmatorilorŭ a fostŭ de 136,711 capete, la 6 Mart. au întrat 2737 capete și au eșit 888 rămânêndŭ la 7 Mart. unŭ numĕrŭ de 138,560 capete. — Se notézŭ marfa: *ungurésca* veche, grea dela 50.— cr. până la 51.— cr. marfă *ungurésca* tinerĕ grea dela 53.½ cr. până la 54.— cr., *de mijlocŭ* dela 51.— cr. până la 52.— cr. *ușórŭ* dela 50.½ cr. până la 51.— cr. *Marfă țĕrănéscă* grea dela 49 până la 50 — cr. *de mijlocŭ* dela 49.½ cr. până la 50.— cr. *ușórŭ* dela 49.— cr. până la 50.— cr. — *Marfă de România Bákony* de grea dela —.— cr. până la —.— cr. transitto mijlociŭ grea dela. — — cr. până la —.— cr. însĕ transito ușórŭ dela — .— cr. până la —.— cr. transito dtto țepósă grea dela —.— cr. până la —.— cr. transito mijlociŭ dela —.— cr. până la —.— cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 50.— cr. până la 51.— cr. Transito, mijlociŭ grea dela 50.— cr. până la 51 — cr. transito ușórŭ de la 48.— cr. până la 49.— cr. — Porcii îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr. îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr. Cântăriți la gară cu 4 — cr. până la — cr., îngrășat cu ghindă dela.

Cursulŭ pieței Brașovŭ.

Din 10 Martie 1894.

Bancnote rom.	Cump.	9.82	Vênd.	9.86
Argintŭ român.	„	9.75	„	9.80
Napoleon-d'orĭ	„	9.85	„	9.90
Galbenĭ	„	5.78	„	—.—
Ruble rusescĭ	„	133.—	„	—.—
Mărcĭ germane	„	60.70	„	—.—
Lire turcescĭ	„	—.—	„	—.—
Scris. fonc. „Albina„	6%	—.—	„	—.—
„ „ „	5%	—.—	„	—.—

Bursa din Bucurescĭ

din 7 Martie n. 1894.

Valorĭ	%	Cumpĕr.
Rentă română perpetuă 1875	5%	101.½
Renta română amortisabilă . .	5%	101.½
dtto	4%	84 —
Renta rom. (rurale convertite)	6%	97.¾
Oblig de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem . . .	4%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866 .	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraș. Bucurescĭ .	5%	—
idem idem din 1884	5%	87.—
idem idem din 1890	5%	89.—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	—.—
idem idem	5%	93.¾
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	102.—
idem idem	6%	100.½
idem idem	5%	87.½
Credit Fonc. Urban din Iașĭ. .	5%	79.½
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr V. N.	275 —
Banca Nație. ult. div. 84.45	500	—.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	—.—
Națională de asig. ult. div. 36 lei	200	—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.— .	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. 00	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 16 l. aur	200	—.—
Societ. de Constr. ult. div. . .	—	—.—
Societ. de Hârtie ult. div. . .	—	—.—
20 francĭ aur	—	20.06
Banca Nație. a Romăniei .	—	—.—
Scompt.	5%	
Avansurĭ pe efecte	6%	
vansurĭ pe Lingourĭ	6%	

Cursul la bursa din Viena.

Din 9 Martie 1894.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	118.—
Renta de coróne ung. 4%. . .	95.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	126.—
„ „ „ „ argint 4½%	102.20
Oblig. „ „ „ de ost. I. emis.	123.—
Bonurĭ rurale ungare.	95.50
„ „ croate-slavone. . .	99.—
Imprum. ung. cu premii. . . .	152.50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin.	143.25
Renta de hârtie austr.	98.20
„ „ argint „	98.—
„ „ aurŭ „	119.75
Losurĭ din 1860	146.50
Acții de ale Băncei austro-ungară.	1029.—
„ „ ung. de credit. .	438.50
„ „ austr. de credit . .	367.25
Napoleond'orĭ	9.91
Mărcĭ imp. germ.	61.05
London (lire sterlinge).	124.8
Rente de coróne austr.	97.70

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 6 Mart. n. 1894.

Sĕminți	Cualitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenescŭ	80	7.45	7.60
Grâu dela Tisa	80	7.50	7.60
Grâu de Pesta	80	7.50	7.60
Grâu de Alba-regala	80	7.50	7.60
Grâu de Bácska	80	7.55	7.65
Grâu ung. de nordŭ	80	.—	.—

Sĕminți vechĭ orĭ nouĕ	soinlŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	5.45	5.70
Orzŭ	nutrețŭ	60—62	6.—	6.40
Orzŭ	de vinars	62.64	6.65	7.50
Orzŭ	de bere	64.66	7.90	9.25
Ovĕsŭ		39.41	6.95	7.40
Cucuruzŭ	bănățan.	75	.—	.—
Cucuruzŭ	altŭ soin	78	4.60	4.70
Cucuruzŭ	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	4.10	4.50

Productediv.	Soinlŭ		Cursulŭ dela	până
Prețulŭ pe 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luțernă ungur.	54.—	68.—
	—	francesă		—.
	—		—.—	—
	„	roșiă	62.—	70.—
	Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	36.—	36.50
	Oleu de in		6.25	6.40
	Uns. de porc	dela Pesta	52.75	53.—
	„	dela țéră	—.—	—.—
	Slănină	svêntată	44.—	44.50
	„	afumată	50.—	51.—
	Sĕu		38.—	39.—
	Prune	din Bosnia în buți	17.50	17.75
	„	din Serbia în sacĭ	17.50	17.75
	Lictarŭ	slavonŭ nou	14.25	14.50
	„	bănățenescŭ	12.50	13.—
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoșĭ	ungurescĭ		
	„	sêrbescĭ		
	Miere	brută	—.—	—.—
	„	galbină strecurată	32.	33.
	Ceară	de Rosenau	152.	155.
	Spirtŭ	brutŭ	16.75	17.25
	„	Drojdiuțe de spirt	20.—	20.50

Și 'n felŭ de felŭ de chipurĭ, 'i se năluceau și una și alta în césurile când nu-lŭ îndemna cugetu sĕ facă alt-ceva.

De géba cucóna Frăsinica îi grăia deschisŭ de totŭ, vorba ceea: cu ochii bazaochiĭ, cu enile sprîncenile, cu gura știrbătura, că muria, că se topia de doru lui, Vladŭ nu lua în sémă, cum lumina lunei nu ia în sémă lumina unei stele afundată în cine scie ce depărtare a întunerecului nopței.

Dér écă pe vară, după ce Vladŭ sfîrși școla, de bucuriă, că dăduse bunŭ esamenŭ, vru să se pornéscă unde-va din Iașĭ, numai vr'o patru, cincĭ ḑile, ca sĕ mai rĕsufle, — că pe urmă era sĕ dee esamenu de bacalaureatŭ, cum îi ḑice. S'ar fi repeditŭ la Măriuca în satŭ la elŭ, da era prea departe, vedĭ....

Numai câtŭ aflà cucóna Frăsinica și 'i se cutremurà inimióra, la unŭ gândŭ năprasnicŭ ce-i scăpărà prin minte.

Fuga la elŭ în odae într'o diminéță, ca sĕ-'lŭ prindă acasă, și-'lŭ poftì cu glasulŭcelŭ mai dulce la vie la dumnéei.

— Că dómne, Vlădulică, mare frumosu-i acolo și-o sĕ ai mâncărică bună, așternutŭ bunŭ și móle ca pufu, — totŭ ce-i vrea, Vlduleț cu pĕru creț.

— Mulțămescŭ, cucónă Frăsiniță, merg de ce nu!....

Sĕ-i vie leșinŭ de bucuriă cucónei Frăsiniței. ba încă și mai rĕu, Dómne 'feresce de fire iute!

Écă-'lŭ pe Vlăduleț la vie, dincolo de Ruginósa, pe unŭ deluleț așternutŭ cu cea mai mândră cergă de verdéță.

Încai viea era îngrădită c'o perdea de copacĭ stufoșĭ, de nu se mai vedea dintr'însa decâtŭ ceru, susŭ, butucii de viță josŭ, și departe în colo, spre apusŭ, unŭ vêrfŭ tare 'naltŭ de dealŭ, totŭ numai pădure.

In pustietatea acésta frumósă, cucónă Frăsinița 'i se părŭ alta lui Vladŭ și cucóna Frăsinița asta așteptase.

Și nu se mai gândì Vladŭ la nimica vr'o câte-va ḑile; cucóna Frăsinița era zîna viei și via din care 'șĭ culegea elŭ ródele inimei.

Nuș' cum se făcŭ, că într'o séră Vladŭ îșĭ deschise cugetu cucónei Frăsiniței, și-i spuse de Măriuca, și-i spuse de visurile lui mândre de mărire.

Și cucóna Frăsinița s'a pututŭ face și mai stăpână pe Vladŭ, căcĭ îi măgulia visurile și 'i le arăta și mai mândre și cu câtŭ i-le arăta mai mândre îi smulgea flóre cu flóre întregulŭ mănunchiu de amintirĭ despre Măriuca.

— Ce? grăia cucóna cea viclénă, socotescĭ, că o țerancă o sĕ pótă face față în lume alăturea cu tine, puiule, când îi fi omŭ mare, cu vază? Da de unde? Nicĭ prin gândŭ sĕ-țĭ trécă. Ai avutŭ o dragoste, cum au toțĭ copiiĭ... și adĭ tu începĭ sĕ te facĭ omŭ în totŭ locu. Hei! pentru ce viitorŭ frumosŭ te preursescŭ însușirile mândre, care îțĭ înflorescŭ în sufletŭ.

Și fără sĕ se pue la dênsa câtŭ de puțintelŭ măcarŭ în ivélă pentru viitorŭ, mergea înainte cu patima ei, care târḑiu isbucnise, dér care se ținea focósă și fórte stăruitóre.

Ér în sufletu ei, puținŭ îi păsà de învĕțătura lui Vladŭ! Trecuse vremea bacalaureatului și 'n Iunie și 'n Septemvre, și nicĭ, că se îndura sĕ-șĭ lase ibovniculŭ.

In Iași décă se întórseră după culesŭ, făcŭ ce făcŭ cucóna Frăsinița și găsì o slujbă lui Vladŭ la Creditu cela, că de altfelŭ avea trecere pe la cei marĭ, muerea!

Și-'i găsì slujbă, numai ca sĕ-lŭ maiție pe locŭ cu învĕțătura și așa sĕ pótă sĕ-lŭ aibă totŭ sub mâna ei părintéscă.

Vladŭ nu mai vedea, decâtŭ cu ochii ei, și se învĕțase a grăì cu cugetu ei.

Pe urmă, lucru ciudatŭ, mai sĕ-i ḑicĭ minune, cucóna Frăsinița par'că numai era cea dinainte.

Intinerise, prinsese față; de unde era nemâncată și nebĕută, par'că, amu mai pusese carne pe dênsa, și.. mai, mai sĕ-i ḑicĭ frumósă amu.

Lui Vladŭ 'i se părea strașnicŭ demândră; — ér la Măriuca nu se mai gândea nicĭ o clipă: tótă vremea i-o prindea slujba și cucóna Frăsinița, cucóna Frăsinița și slujba.

Și écă, măre, așa mersese lucru cu bietu Vladŭ, până ce se făcŭ înțelegerea cea între Moș-Trohinŭ, Popa Mateiu și Dascălu Lisandru.

(După *„Revista Nouă“*).

(Va urma.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Preţurile cerealeor din piaţa Braşovŭ

Din 9 Mtarie st. n. 1894

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.		Valuta austriacă. fl.	cr
1 H.-L.	Grâu	cel mai frumos	6	20
„		mijlociu	5	10
„		mai slabŭ	4	80
„	Grâu mestecatŭ		3	80
„	Sĕcară	frumósă	3	40
„		mijlociă	3	—
„	Orzŭ	frumosŭ	4	—
„		mijlociu	3	80
„	Ovĕsŭ	frumosŭ	2	60
„		mijlociu	—	—
„	Cucuruzŭ		3	50
„	Mălaiu		3	40
„	Mazĕre		6	—
„	Linte		10	—
„	Fasole		3	50
„	Sĕmênţă de inŭ		9	50
„	Sĕmênţă de cânepă		4	—
„	Cartofi		1	20
„	Măzĕriche		—	—
1 kilă	Carnea de vită		—	48
„	Carnea de porcŭ		—	48
„	Carnea de berbece		—	—
100 kil.	Sĕu de vită prĕspĕtŭ		23	—
	Sĕu de vită topitŭ		33	—

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursuiŭ losurilorŭ private

din 7 Mart. 1894.

	cump.	vind.
Basilica	10.60	11.20
Creditŭ	198.50	200.—
Clary 40 fl. m. c.	59.25	59.75
Navig. pe Dunăre	143.—	144.—
Insbruck	26.50	—.—
Krakau	25.50	26.—
Laibach	24.75	25.75
Buda	64.50	65.50
Palffy	57.50	58.—
Crucea roşie austr.	18.75	19.25
dto ung.	13.—	13.50
dto ital.	12.75	13.25
Rudolf	24 —	25.—
Salm	74.—	74.50
Salzburg	27.—	27.50
St. Genois	70.50	72.—
Stanislau	—.—	—.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	144.—	147.—
dto 4% 50	71.—	75.—
Waldstein	48.—	49.—
Windischgrätz	—.—	—.—
Sĕrbescĭ 3%	38.50	39.50
dto de 10 francĭ	.—	—.—
Banca h. ung. 4%	128.75	129.75

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în librăria Nicolae Ciurcu.

Tîrgulŭ Inului Nr. 28, Casa Safrano.

Am onóre a aduce la cunosciinţa on. publicŭ că

Magasia de confecţiunĭ pentru dame

am redat'o Domnului Ignatz Weinberger, începêndŭ din **20 Februarie c.,** şi de aci înainte ţinŭ unŭ depositŭ **cu firma mea proprie** care e cu multŭ mai mare şi cu mărfurĭ mai fine precum cu confecţiunĭ indigene şi din streinătate, cele mai nouĕ şi mai de gustŭ modele, aşa încâtŭ în tótă privinţa şi orĭ şi când potŭ satisface pretensiile stimaţilorŭ mei muşterii.

Totodată am onóre a arecomanda depositulŭ meu pentru sesonulŭ

de primăvéră precum şi de tómnă

care conţine **jaquete, gulere, fichuurĭ, mantale** şi **mantale de plóiă şi pravŭ.**

Atragŭ în deosebĭ atenţia asupra vestmintelorŭ pentru copii şi fetiţe şi asupra mantalelorŭ, pe care totdéuna le ţinŭ în **cantitate mare** şi **le vêndŭ cu preţurile fabricei.** Comande efectuesŭ punctualŭ şi după mĕsură în rĕstimpŭ de 3 ḑile.

Rugândŭ sprijinulŭ on. publicŭ mĕ recomandŭ

cu tótă stima

N P. Goldmann,

2—12,373 **Magasia Tîrgulŭ Inului 28, Casa Safrano.**

„VICTORIA“

Institutŭ de creditŭ şi economii în Aradŭ.

CONVOCARE.

Domnii acţionarĭ prin acésta se învită conformŭ § 17 din statutele institutului la

VI Adunare generală ordinară,

care se va ţinĕ în Aradŭ la *26 Martie 1894 st. n.* la 10 óre înainte de amĕḑĭ, în localităţile institutului. (Strada principală Nr. 2).

Obiectele:

1. Raportulŭ direcţiunei, bilanţulŭ anului 1893 şi raportulŭ comitetului de supraveghiere.
2. Stabilirea bilanţului şi distribuirea profitului curatŭ.
3. Alegerea celorŭ doi membri în direcţiune în locul lui § 33 din statute.
4. Alegerea comitetului de censorĭ conformŭ § 45 din statute.

Domnii acţionarĭ, carĭ doresc a participa la adunarea generală în persónă sĕu prin plenipotenţiaţĭ, în sensulŭ § 22 alŭ statutelorŭ *suntŭ rugaţĭ a-şĭ depune acţiile şi eventualŭ doveḑile de plenipotenţă la cassa institutului, celŭ puţinŭ cu 24 óre înainte de adunarea generală.*

Aradŭ, 7 Martie st. n. 1894.

Direcţiunea institutului.

CONTUL BILANŢULUI

Active. Passive.

Active		fl.	cr.
Cassa în numĕrarŭ		21537	22
Cambii în portofoliu		606730	43
Imprumuturĭ hipotecarĭ		258638	—
Avansurĭ pe efecte publice		7905	—
Casa institutului		58331	45
Efectele proprii		1944	—
Diverse conturĭ debitóre		39470	54
Mobiliarŭ	1649.74		
după amortisare de	164.97	1484	77
		99604	41

Passive		fl.	cr.
Capitalŭ socialŭ:			
1000 acţii à 100 fl.	100,000.—		
2000 „ „ em. II.	200000.—	300000	—
Fondulŭ de reservă		63834	99
Fondul de pens. alŭ funcţionarilorŭ		2076	50
(Deposite de casă). Depunerĭ spre fructificare		579132	01
Deposite de cassă		2063	27
Contribuţie după interesele depunerilorŭ sem. II.		1365	37
Transitor		245	78
Interesele acţionarilorŭ em. II.		5253	99
Diverse conturĭ creditóre		14107	95
Dividendă neridicată		423	—
Interese transitore anticipate		5756	42
Profitŭ transpusŭ din 1892	1688.55		
Profitŭ netŭ	20093.58	21782	13
		996041	41

Aradŭ, 31 Decemvre 1893.

Direcţiunea:

Nic. Oncu m. p., directorŭ esecutivŭ. *Dr. Lazarŭ Petco* m. p., preşedinte. Pentru comptabilitate: *Raicu* m. p.

Mihaiu Veliciu m. p *Dr. Nicolau Ciaclanŭ* m. p. *Papp J.* m. p. *Karátsanyi* m. p.
Antonescu m. p. v.-preşedinte. *Lazaru Georgie* m. p. *Dr. Vuia* m. p. *Aurelŭ Suciu* m. p. *V. Mangra* m. p.

Comitetulŭ de supraveghiere:

Revidatŭ şi aflatŭ în tóte esactŭ:

Petru Truţia m. p., preşedinte. *Romulŭ Ciorogariu* m. p. *Nicolau Marcu* m. p.
George Feier m. p. *V. Papp* m. p.

VESTITE în lume suntŭ

INELILE mele GOLDIN

carĭ costă **fl. 1.50** câte unulŭ.

Aceste inele suntŭ **ca de aurŭ,** nu le potŭ distinge nicĭ ómeni de specialitate, **fason modern, elegantŭ şi finŭ.** Inelile Goldin suntŭ fórte durabile, potŭ garanta în scrisŭ, că vorŭ păstra luciulŭ aurului 5 anĭ.

Nr. 142 — Inelulŭ Goldin, cavalierŭ diamantŭ artificialŭ
fl. 1.50
Nr. 112 — Inelŭ Goldin, Marquis, cu topas de aur imitat.

Nr. 67 — Inel Goldin, de pecetluitŭ, cu imitaţie ametistŭ.
fl. 1.50
Nr. 117 — Inelŭ Goldin, cu imitaţie de turchesŭ.

Lista de preţurĭ ilustrată, gratis şi francc.

Inele de logodnă, à fl. 1.20 cr.

Mĕsura se să ia cu o fâşiă de hârtie, trimiţindu-o cu **rambursă postală** la singurulŭ

Depou: **ALFRED FISCHER**

4—6 **VIENA, Adlergasse Nr. 12.**

Contulŭ Profitului şi Perderilorŭ.

Debitŭ. Creditŭ.

Debitŭ		fl.	cr.
Interese:			
pentru depunerĭ spre fructificare		29893	97
Spese:			
chiria, imprimate, registre, porto, requisite de cancelarie, lemne, lumină		3533	16
Salarie:		6630	—
Contribuţie directă şi 10% dare de interese după depunerĭ		5973	33
Amortisare din mobilarŭ	164.97		
„ „ cambii	620.—	784	97
Venit. transpusŭ din 1893:	1688.55		
Venitulŭ netŭ	20093.58	21782	13
		68597	56

Creditŭ		fl.	cr.
Interese:			
dela cambii	46997.05		
„ împrumuturĭ hipot.	18795.81		
„ avansiunĭ pe efecte	421.53		
„ efectele proprii	50.—	66264	39
Chiria:		644	62
Venitulŭ transpusŭ din 1892.		1688	55
		68597	56

Aradŭ, 31 Decemvre 1893.

Direcţiunea:

Nicolau Oncu m. p., directorŭ esecutivŭ. *Dr. Lazarŭ Petco* m. p., preşedinte. Pentru comptabilitate: *S. Raicu* m. p.

Georgiu Lazarŭ m. p. *Mihaiu Veliciu* m. p. *Aurelŭ Suciu* m. p. *Dr. Vuia* m. p.
Karátsonyi, m. p. *Antonescu* m. p., v.-preşedinte. *Dr. Nicolau Ciaclan* m. p. *V. Mangra* m. p. *Papp* m. p.

Comitetulŭ de supraveghiere:

Revidiatŭ şi aflatŭ întru tóte esactŭ.

Aradŭ, 7 Martie 1894.

Petru Truţia m. p., preşedinte. *Romulŭ Ciorogariu* m. p. *Nicolau Marcu* m. p. *Georgiu Feierŭ* m. p. *V. Papp* m. p.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

3 **Rohseidene Bastkleider fl. 9.50** per Stoff zur kompleten Robe und bessere Qualitäten sowie **schwarze, weisse** und **farbige** Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei in die Wohnung an Private. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hof.) **Zürich.**

Apropiindu-se SESONULŬ de

PRIMĂVARĂ și VARĂ

recomandŭ

Stofe de vestminte bărbătescĭ calitate fórte bună.

Stofe Kamgarn cele mai nouĕ mostre fórte solide și valoróse.

Stofe pentru copiĭ, mostre de gustŭ, fórte durabile.

Postavurĭ și flanele, în diferite coloriĭ, de calitate bună.

Anton Brossek

fabrica de postavŭ,

388,2—3 **Brașovŭ strada Nouă Nr. 36.**

„VATRA"

FOAIE ILUSTRATĂ PENTRU FAMILIE

sub redacțiunea

D-lor I. SLAVICĬ, I. L. CARAGIALE și G. COȘBUC.

Acéstă revistă ilustrată este dirigiată de uniĭ dintre ceĭ maĭ aprețiațĭ scriitorĭ românĭ, cu menirea de a oferi Onor. publicŭ cetitorŭ românŭ, **cele maĭ bune scrierĭ** ale celorŭ mai talentațĭ scriitorĭ românĭ **din tóte părțile locuite de Românĭ.**

Trebuia în sfĕrșitŭ o fóie, care se ocupe unŭ locŭ de cinste pe masa fie căreĭ familiĭ românescĭ.

Nu va fi cruțată nicĭ o jertfă pentru ajungerea acestuĭ scopŭ; grija de căpetenie fiindŭ a nu lăsa sĕ se strecóre în acéstă revistă nimicŭ nepotrivitŭ cu **tradițiile némuluĭ nostru și cu moravuri e familiei.**

Cele mai bune **nuvele, romane, povestirĭ, poesiĭ** etc, **originale** și **alese,** vorŭ ocupa primulŭ locŭ și numai întêmplătorŭ în alŭ 2-lea rêndŭ traducțiunĭ. Tóte insă in cea mai curată, mai alésă și mai frumósă românéscă.

Artele, știința, recensiunile theatrale și musicale, noutățile literare, evenimentele însemnate, partea variată și humoristică, tóteișĭ vor avé colónele speciale reservate in acéstă fóie, cu **competință și cu onestitate redactate**

Nicĭ **viața casnică** nu va fi negligiată. Sfaturĭ bune din punctul de vedere alŭ educațiunei. higienei. îmbrăcămintiĭ, a traiului economicŭ, felurite îndrumărĭ folositóre economieĭ caseĭ. vorŭ fi trat te cu multă grijă

Ilustrațiunile vorŭ fi alese pe câtŭ e cu putință din istoria némului nostru. copiĭ după tablourile artiștilorŭ noștrĭ și a celorŭ străinĭ. vederĭ felurite din țara nóstră și de pretutindeuĭ unde locuescŭ Românĭ.

În aceste condițiunĭ se va presenta onor. public românĭ fóia ilustrată pentru familie **„VATRA"** **CA UNŬ MĂRGĂRITARŬ ALŬ LITERATUREI NÓSTRE NAȚIONALE,** și va **apare de 2 orĭ pe lună,** adecă **24 fascicule pe anŭ** de câte 4 cóle 4° mare, tipărită cu îngrijire pe hârtie velină.

Prețulŭ abonamentuluĭ pe unŭ anŭ este: pentru Austro-Ungaria: **Coróne 24,** pentru țările Uniunei Latine **Fr. 24.** — Vêndarea cu numĕrulŭ **Coróne 1.10,** (Austro-Ungaria, **Fr. 1.10**. (Țĕrile Uniuneĭ-Latine).

Subsemnatulŭ Vĕ rógă să primițĭ cu simpatie apariția acesteĭ publicațiunĭ românești și sĕ i asigurațĭ continuitatea prin binevoitorulŭ D-Vóstre sprijinŭ, abonându-Vĕ la ea.

Cu deosebită stimă: **C. SFETEA,**

370,7 30 **Librar-editor.—Bucurescĭ.**

Prețurĭ

fără Concurență!

Soliditate

recunoscută.

Specialitățĭ

de ceie mai nouĕ

STOFE de LĂNA,

MĂTASĂ și de spălatŭ.

AVISU!

Pentru **SESONULŬ** de

PRIMĂVARĂ și VARĂ

miau sositŭ în cantitățĭ fórte marĭ și diferite, **stofe** de **lânurĭ, mătăsărĭi** și de spălatŭ, **haute nouveautés.**

Îmĭ permitŭ a atrege atențiunea on. Dame asupra marelui asortimentŭ.

Cu deosecită stimă: **D. Lessner.**

Din multele și diferitele noutățĭ

menționămŭ următórele:

Carreaux neigé	duplu latŭ per meter fl.	—.32
Rayé englesescŭ	„ „ „ „ „	—.38
Schottisch	„ „ „ „ „	—.32
Glacé, lână curată	„ „ „ „ „	—.65
Lânurĭ fórte recomandabile	„ „ „ „ „	—.88
Laine rayé lână curată	„ „ „ „ „	—.88
Carreaux Nouveautè	„ „ „ „ „	—.80
Crêpon rayé, lână curată	„ „ „ „ „	1.05
Haute Nouveauté, cu mătase, lână curată	„ „ „ „ „	1.15
Kammgarn, fórte bunŭ, lână curată	„ „ „ „ „	1.20
Crêpe coloré, lână curată	„ „ „ „ „	1.30
Specialité esclusivŭ de mătase,	„ „ „ „ „	1.60
Relief, celŭ maĭ nou, lână curată	„ „ „ „ „	1.50
Diagonal-Kammgarn, lână curată	120 cm. latŭ Metru fl. **1.45,**	1.85
Piqué-Kammgarn, engl. stofă minunată, lână curată	„ „ „ „ „	1.70
Carreaux flammé, fórte frumosŭ, lână curată	„ „ „ „ „	1.70
Specialité, de mătase	„ „ „ „ „	1.90
Haute Nouveauté dessiné, lână curată	„ „ „ „ „	1.75
Rayé pointu, lână curată	„ „ „ „ „	1.80
Kammgarn carré, lână curată	„ „ „ „ „	1.75
Kammgarn exclusive, de colorile cele mai frumóse, lână curată	120 cm. l. mtr. fl.	2.—
Bouton relief, cu Mohair, lână curată	120 cm. latŭ p. „ „	2.10
Nouveauté pointu en soie stofe de minune lână curată	120 „ „ „ „ „	2.60
Haute Nouveauté superfin, cu mătase, lână curată	120 „ „ „ „ „	3.—
Travers, Haute Nouveauté, cu mătase, lână curată	120 „ „ „ „ „	4.20
Loden de Stiria, lână curată	130 „ „ „ „ „	1.10

Loden de Insbruck, lână curată . . . . 120 cm. per metru fl. **130** etc. etc. etc.

Crêpe Zephyre, fórte frumosŭ, de spălatŭ per metru cr. . **35, 46, 48, 52, 55, 65, 70, 72, 78** kr.

Zephyr ca inu, de spălatŭ per metru . . . . . **35, 40** kr.

Atlas-Satin, de spălatŭ per metru . . . . . **40** kr.

Atlas-Satin franțuzescŭ, de spălatŭ per metru . . . . . **58** kr.

Levantine, veritabilŭ de spălatŭ per metru **22, 26, 28, 30, 32, 40** kr.

Mousseline de l'Inde calitate franțuzéscă, veritabilŭ de spălatŭ per metru **50, 55, 60** kr. etc. etc. etc.

Pentru provincie mostre și jurnale ilustrate gratis și franco.

„AURORA"

Societate de împrumutŭ și păstrare în Năsĕudŭ.

Nr. 133.

Domnii membri ai societățiĭ de împrumutŭ și păstrare „AURORA" suntŭ învitațĭ a participa la

Adunarea generală a XX-a,

care va avé locŭ **Dumineca, 25 Martie, la 9 óre a. m.** în sala scólei fondaționale populare superióre din **Năsĕudŭ.**

ORDINEA ȚILEI:

1. Raportulŭ direcțiunei și alŭ comisiunei censurătóre.
2. Statorirea bilanțului pe anulŭ 1893, împărțirea profitului și împărțirea absolutorului.
3. Alegerea directorului în urma resignațiunei.
4. Alegerea a lorŭ doi membri în consiliulŭ administrativŭ conformŭ statutului și alŭ altui membru repășitŭ prin mórte pentru restulŭ timpului de funcțiune.
5. Propunerile consiliului administrativŭ și eventualŭ alte propunerĭ intrate în sensulŭ statutului.

Năsĕudŭ, 24 Februariu 1894 st. n.

380,3—3 **DIRECȚIUNEA.**

Dintre tóte hârtiile pentru țigarete este recunoscută de cea mai bună hârtia de țigarete veritabilă franțuzéscă

„Le Gloria"

fabricațiunea d-lorŭ

JOSIFŬ BARDOU & FILS

în PERPIGNAN—PARIS.

60 medalii de aurŭ, 16 diplome de onóre marĭ, 20 diplome „Hors Concours".

„Le Gloria" este hârtia, care în finețĕ și bunătate întrece tóte celelalte hârtii de cigarete ce esistă.

„Le Gloria" este numai atuncĭ veritabilă, décă fiă-care cărticică pórtă firma IOSIFU BARDOU & FILS.

„Le Gloria" se efectuéză cu marginele netede séu crestate (perforate.)

„Le Gloria" se efectuéză și ca **tuburĭ** și adecă într'o calitate neîntrecută de fină.

„Le Gloria" este de căpĕtatŭ în **Brașovŭ** la tóte marchetăniile și băcăniile en-gros, precum și la fiă-care debitantŭ mai bunŭ de tutunŭ. 8.—52

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia A. Muresianu, Brasov